

olemattoman arvonsa tuntevia. Sillä mitä syytä on ylvästelyyn ihmisillä, joilla ei ole mitään.

Sitpä saivat jäädä arvailemaan Kuusimäen alkusukkaat nyt, kun karjalaisperhe toisensa jälkeen lähti pyrkimään entisille asuinsijoilleen.

Jonkinlainen kaiken katoavaisuudesta muistutava tunnelma häivähteli muutamia päiviä silläkin köyhällä pihamaalla, jonka tannerta Norpan Tommo ja hänen emäntänsä olivat pari vuotta polkeneet. Heihin oli jo ennätetty tottua. Heidän harmaantuneilla vanhuksenkuvioillaan oli jo ollut oma osuutensa tämän, kolme kahden kerroksen puutaloa käsittävän vuokrakorttelin tunnelmassa. Nyt heitä ei ollut, ja nyt tuntui näiltä pihoilta puuttuvan jotakin. Isännöitsijäeukkokin — leski-vaimo, jonka tehtäväksi tämän pihan talojen omistaja oli uskonut vuokrien perimisen — tunsivat olonsa ihan omituiseksi. Vaikka hän ei suinkaan ikävöinyt lähteneitä, hänen ajatuksensa pyrkivät väkisin askaroimaan näitä kahta vanhaa ihmistä koskevissa asioissa: Poika niiltä oli kaatunut jo talvisodassa — no, monet muutkin pojat olivat kaatuneet — ja nyt oli pojanpoika rintamalla. Lomalla ollessaan se oli käynyt näitä vanhuksia katsomassa. Sen äiti ja sisar kuuluvat elävän äidin kotitalossa, joka oli juuri ja juuri jäänyt rajan tälle puolelle. Mutta mikseivät nämä sinne jääneet? Siitä ei saatu selvää kysellenkään. — Ja mitäpä se muille kuuluikaan, päätteli eukko puolittain harmistuneena, sillä kysymys oli koko ajan kiusannut häntä, ja monella tavalla hän oli yrittänyt saada tämän arvoituksen selväksi.

Nyt hänellä oli kädessään Tommo Norpalle osoitettu kirje. Se oli tullut juuri äsken. Se olisi lähetettävä niiden perästä, mutta eiväthän olleet jättäneet osoitettaan. Kyllähän pitäjän nimi oli tiedossa, mutta kaipa tässä olisi tarvittu tarkempi osoite. Se kelpasi joka tapauksessa aiheeksi jäädä odottamaan. Kirje jäi siis eukon huostaan. Parina päivänä hän sitä käänteli ja katseli valoa vasten, sitten hän sen avasi ja luki.

»No niin — no, kylläpä tuon ennättävät tietoonsa saada», hän mutisi tekostaan puolustellen, mutta ilmeisesti hämillään.

Useina seuraavina päivinä hän suunnitteli kirjeen sievää sulkemista, mutta koska kuori avatessa oli hiukan revennyt, hän vihdoinkin, aikansa aprikoituaan ja harmiteltuaan, luki kirjeen uudelleen ja sitten poltti sen.

*

Pahoin olivat paikat sekaisin Tommo Norpan kotona.

Vanha mies menetti monet päivät kierrellen pihatantereita ja päiväitellen. Kaikki oli niin pahasti paikkailun tarpeessa, ettei aluksi ymmärtänyt, mihin tarttua. Harmillista lisäksi, että kaikki työkalut olivat kävelleet sen tien. Onneksi naapurin isäntä oli ennättänyt hankkia yhtä ja toista — kirvestä, sahaa, poraa ja höylää, vasaraa ja naulaa — sieltä sai toki lainata, ettei heti huolinut lähteä peninkulmaiselle kaupunkimatalle.

Hankalaa oli näissä oloissa alkaminen. Eikähän mitään jos olisivat olleet voimat entisellään ja terveys taattu. Mutta kun pienikin hiukan lujempi ponnistus pyrki salpaamaan hengityksen ja vaatimaan yhtämittaista levähtelyä.

Tommo oli kuitenkin pitkän elämänsä aikana oppinut, että hiljaisellakin ahertelulla saadaan ihmeitä aikaan, kun sitä vain hellittämättä päivästä päivään jatketaan ja kun takana oli tieto siitä, että mikään muu ei auttanutkaan. Ja tässä ei auttanut. Talo oli saatava kuntoon tänä kesänä. Toivo, pojanpoika, tulee sitten kun pääsee, ja siihen mennessä täytyy kaiken olla jälleen järjestyksessä. Pojan täytyy nähdä, miten mikäkin kohta oleva. Nuoret helposti unohtavat asiat, joista eivät vielä ole perinpohjin selvillä olleetkaan.

Niin tuumiskelee vanhus jatkaessaan itsepin-taista nyyriskelyään talon kaikilla nurkilla. Vähitellen on oppinut oikean tahdin, sellaisen, mikä ei niin helposti ja usein salpaa henkeä. Siinä hän nyt, kohennellessaan taloa, jonka pelloista puolet on itse aikoinaan raivaillut ja rakennukset kaikki itse suunnitellut, muistaa tuhansittain yksityiskoh-tia, asioita, jotka yhtämittaisen myötäkäymisen päivinä oli unohtanut. Merkillisen selvästi siinä palautuu mieleen näillä tantereilla kuluneen elämän juoksu kuin virran juoksu, kuin hiekan valunta sormien läpi. Paljon oli sellaista, minkä olisi tehnyt samalla tavalla, jos olisi päässyt uudelleen päättämään, mutta vielä enemmän sellaista, jonka nyt ymmärtäisi paremmin päin. Pojan naimisiin meno oli ollut niitä asioita, joissa hän oli erehtynyt. Hän olisi tahtonut mieleisensä ihmisen taloon nuorikoksi, ja kun tuli tämä, hän oli sanonut sanoja, jotka olisi pitänyt jättää sanomatta ja joiden vihainen sydämettämyys oli ruoskinut täältä hänen oman lapsensa, hänen poikansa, joka nyt oli kaatunut ja jonka kanssa lopullinen sovinto oli jäänyt tekemättä.

Vanhan miehen punaluomiset silmät kiertävät vettä. Ei ole enää luonto entisellään. Ei ole ollut enää moniin vuosiin. Aikoja sitten hän olisi ollut valmis sovintoon, valmis ehdottamaan, että poika perheineen muuttaisi jälleen tänne — kotiinsa. Mutta poika oli näiden kahden vuosikymmenen aikana juurtunut sinne — vaimonsa kotiin, taloon, jonne Tommo ei ollut koskaan suostunut menemään vieraisille. Omalla tavallaan Tommo oli poikansa ymmärtänyt: kun ihminen parin vuosikymmenen ajan viljelee ja rakentelee ja saa tehdä kaiken oman halunsa mukaan, hän on sieluineen ruumiinensa kiinni sellaisessa ympäristössä. Hän on osa sitä ja se on osa häntä itseään. Sillä tavalla pojan olisi pitänyt saada olla ja rakentaa täällä syntymäsjöillaan. Niin on ihmisen oikea osa ja arpa. Mutta tämän Tommo oli oppinut ymmärtämään liian myöhään. Hän oli näihin asti ollut itse niin kiinni omissa suunnitelmissaan ja teoissaan, ettei hän muistanut antaa poikansa tahdolle ja tarmolle, tämän itsenäiselle elämänsuuntaukselle mahdollisuuksia. — Mutta pojanpoika — hän on luvannut tulla ottamaan haltuunsa kaiken täällä. Harmi vain, ettei hän saa sitä siinä kunnossa kuin se oli ennen näitä sotien melskeitä. Siksi tahtoi Tommo nyt kiristää riutuneen elinvoimansa viimeiset rippeet saadakseen kaiken edes jonkinlaiseen järjestykseen. Näin hän tahtoi edes hiukan sovittaa tuonnoista erehdystään, jonka uskoi koituneen heille kaikille vielä talollekin jo ennen sotaa ilmenneeksi vahingoksi, suorastaan kiroukseksi.

Kirouksen hän tunsivat vetäneensä päällensä ja tämän paikan päälle. Sen hän oli vuosia sitten itselleen myöntänyt, vaikka ei ollut ajoissa saanut luontoaan niin paljon lannistaneeksi, että olisi pojalle ja miniällekkin erehdyksensä tunnustanut. Mutta nythän kaikki kääntyy jälleen parhain päin. Täytyy vain ahertaa, täytyy jaksaa. Täytyy kestää.

»Eikös Tommon olisi jo aika löysätä?» kysyi naapurin isäntä eräänä iltana.

»Ei vielä!»

»Tässä nuorempaakin miestä pyrkii jo ramaisemaan», naapuri jatkoi tarjoten tupakkakukkaronsa.

»Se on sillä tavalla», selitteli Tommo täytellessään vapisevin käsin piippuaan, »että väsymys on niinkuin painikaveri. Kun tunnet olevasi lähellä loppua, niin sekin on lähellä loppua. Ja silloin kun urmistaudut vielä vähäksi aikaa, niin jo hävisi

väsymys. Sitkeydellä sen mies voittaa, väsymyksen.»

*

Myöhästyneinä tulivat sanomalehdet nykyisin monille takaisin vallatun alueen syrjäisemmille kulmille. Mutta yhtä uusilta niiden tiedot tuntuivat.

Välipä tuolla, milloin nuo luki, arveli Tommo, kun emäntä taas kerran pahoitteli lehtien myöhästymistä. Eipä tässä jäänyt liikoja aikoja lueskeluun. Paljon oli paikattavaa. Ja kun vanhuus ei enää sallinut tahdin tihentämistä eikä askeleen pidentämistä, niin päivää oli jatkettava aamusta sekä illasta. Sillä tavalla sai ikäloppukin ihmeitä aikaan. Piti vain muistaa olla hellittämättä. Kun teki mieli edes vähäksi aikaa pysähtyä, heittäytyä levähtämään, silloin täytyi muistaa tenästä: Ei vielä, ei vielä! Eikä vielä sittenkään, kun olit kuukahtamassa työsi ääreen, ei vielä silloinkaan saanut myöntyä.

Nyt oli muori kutsunut korvikkeelle. Tommo on riihitien rumpusilta korjailemassa. Hankalaa hommaa, kun viemärikin on sen kohdalla ummessa. Maata ja kivenlohkareta täynnä. Mutta kuntoon on tämäkin kohta saatava. — Korvikkeelle. Mikäpä korvikkeen aika tämä oli? Eukko pahan käy ikäväksi tietenkään. Ja väsymys voittaa naisen helpommin kuin miehen. Toista kertaa se kävi ja rapuilla huutelemassa.

Vainvoin ja varovaisesti saa Tommo jäykistyneen selkänsä oikenemaan sen verran, että askelten ottaminen lähtee sujumaan. Ja siinä hän nyt — ajatusten alkaessa irtautua tärkeästä ahertelusta — tavoittelee muistinsa pohjalta muorin äskeisessä huutelussa jotakin outoa äänensävyä. Ikäänkuin peiteltyä hätäytymistä. Muta mistä syystä? Tommo on ymmällä sitäkin paremmin, kun ei saa itselleen selväksi, oliko hänen otaksunsa vain kuvittelua vai olisiko toisaankin jotain hullusti. — Paljokos niille naisille, vanhoillekaan, toisinaan tarvitsee mielialojen muuttumiseksi, hän kuitenkin päättelä riisuskelleensa rapuilla saventuneita saappaitaan.

Mutta tupaan tultuaan hän huomaa heti, että emäntä on itkenyt ja että hänen mielensä on pahasti tolaltaan.

»No mikäs nyt?» hän kysyy hiljaisesti, melkein hellästi, niinkuin hänen tapanaan on ollut aina tällaisissa tapauksissa.

Emäntä pyyhkii esiliinan kulmalla silmiään, kaataa varovaisesti korviketta ja sanoo:

»Ukko rukka.»

Tommo ryhdistäytyy. Ukko rukka! Höpsis! Mitä se nyt? — Kummastellen hän katsoo pörhöisten kulmiensa alitse vaimoiaan tämän ojentaessa hänelle viimeksi tulleen sanomalehden.

Vihdoin hän on saanut silmälasit paikoilleen, ja hetken kuluttua alkaa lehti vavahdella hänen kumuraisissa kourissaan.

Rakas poikani, kersantti
Toivo Norppa
kaatui Itä-Karjalassa — —

Monenlaisia kolauksia oli Norpan Tommo saanut elämänsä aikana, mutta ei näin raskasta milloinkaan. Vaikeata oli ollut silloinkin, kun kotinsa ja kontunsa menetettyään sai tietää poikansa kaatumisen. Ensimmäisinä päivinä oli tuntunut mahdolltomalta toipua. Mutta vähitellen mieli mukautui, sydän tyyntyi — olihan pojanpoika, oli vielä mies hänen omaa juurtansa. Jos olikin mennyt kaikki, aina tuntui olevan tärkein jäljellä: suku eli.

Mutta nyt — sama vaikka olisi aurinkokin samunut. Nyt ei ollut enää mitään eteenpäin viittovaa, ei mitään tulevaisuuteen ulottuvaa. Ja turhalta, tarpeettomalta, tarkoituksettomalta tuntui tällä hetkellä kaikki sekini, mikä oli jossakin takana, olleena, elettynä, mitättömiltä näyttävien muistojen riekaleina.

Sinä päivänä naapuri ei nähnyt Tommoa tavallisilla työmailla ja hyvin hän arvasi syyn. Teki mieli mennä käymään, sanomaan muutamia sanoja, mutta eipä voinut: mitä osaat sanoa toiselle tuollaisessa tapauksessa.

Seuraavan päivän illansuussa, kun naapurin isäntä taas sattui katshtamaan Norpan pihoille, hän näki Tommon eilen keskeytyneen työn ääressä. Ukko näytti entistä kyyryisemmältä, entistä jäykkemmältä ja hitaammalta, mutta kuntoon näkyi vain rumpusilta kohentuvan.

»Tulin tupakalle», sanoo naapuri tarjoten tapersa mukaan kukkaroaan. »Ikävä tieto se oli, se Toivon kaatuminen», hän jatkaa yksinkertaisesti. »Olisit tässä nuoremman miehen tarvinnut.»

»Niin», myöntää Tommo eikä siedä sillä hetkellä katsoa naapurin silmiin. »Ei täällä mene aina mieltä myöten. Mutta tässä yön seutuna tulin ajatelleksi niinkin, että ei kai minustakaan olisi valmista saatu ilman tätä viimeistelyä. Sitä tahtoo ihminen aina olla liian paljon minä itse. Vasta kun kaikki on pyyhkäisty pois, niin silloin vasta jaksaa ymmärtää, että muuhan se on sittenkin tärkeämpää. Ja ettei tässä ole lupa hylätä hommiaan, vaikka ei näekään niistä enää koituvan itselleen iloa eikä pojalleen — taikka poikansa pojalle — hyötyä. En minä osaa sanoa, enkä selittää, mutta jollakin tavalla minulle valkeni, että ei tässä ole lupa itseään ajatella eikä sukuaan. Täytyy vain tehdä, mitä on pantu tekemään. Tehdä niin hyvin kuin taitaa ja niin kauan kuin jaksaa.»

Kypärä tiukkaan, sotamies!

Kiinnitä kypärä tukevammin voiton jälkeen.

Japanilainen sananlasku.

ON SAATU VOITTO, SOTAMIES.
TYÖN TUIMAN TEIT, OOT VÄSYNYT.
LEPOA KAIPAAT, SOTAMIES.
MUT ETHÄN SUINKAAN LÖYSÄILLYT
VAIN KYPÄRÄÄSI, SOTAMIES —
TAAS TAISTOON KÄY SUN TIES.

ON SAATU VOITTO, SOTAMIES.
SIKS' TIUKKAA HIHNA KYPÄRÄN
TAAS TUKEVAKSI, SOTAMIES.
JOS LAAKEREILLES HETKEKSKÄÄN
LASKEUDUT LEPOON, SOTAMIES,
ON POIKKI VOITONTIES.

VAIN TUOKIOKSI, SOTAMIES
VOIT ASKELTASI LYHENTÄÄ,
JA SENKIN, KELPO SOTAMIES,
VAIN TIUKENTAAKSES KYPÄRÄÄ.
MUUTEN SUN VOITTO, SOTAMIES
EI PYSYVÄKSI JÄÄ.

VILJO KOJO.

Väinö Kanervo:

SUOMENLAHDELLA

(28. 3. 42.)

Oi, Suomenlahti, vuosisatain maine
sun nimeäsi suurta kaunistaa!
Kun lepää pintas' taikka velloo laine,
se haastaa Pohjan kansan kunniaa!
Jo ajat sitten käyntiin taisteluita,
Suursaaren nimi kulki maailmaan.
Ja sitten Ruotsinsalmi, ennen muita,
taas nousi kruunuasi kantamaan.

Oi, uljaat, kiehtovaiset satusaaret,
te, kiinnekohta aikaan kaukaiseen!
Siell' ylväät missä nousee rantapaadet,
sai suojan suomalainen retkilleen,
kun sodan soihtu häntä itään johti,
ja vaaraan syösty oli kansa, maa,
kun keihäs miekkaa käyrää kulki kohti,
ja aika työtä vaati ankaraa. — — —

Niin tuli päivä vuosisadan uuden,
taas sodan liekki yli maiden lyö.
Se veren punaisen luo kajon suuren,
ja koko ihmiskuntaa uhkaa yö.
Taas tuliputket tuntee Suomenlahti,
sen jäätä hyökkää teräsarmeija,
ja omat ulappansa Pohjan vahti
taas valloittaa ja omat saarensa.

Mut alla tykistö kun kylvää surmaa,
niin yllä teräslinnut kamppailee.
Ne hyökkää, väistää, uhoo taiston hurmaa,
kas, Suomen kotka voittaa, hallitsee!
Ja yksinvalti on eetterissä
mies hakaristin puhtaan, sinisen.
Ikuisen päivän kultasätehissä
hän jalon voittaa ilman herruuden!

Ja turhaan ryntää suuri jättiläinen,
kun teräseinä nousee korkeuteen.
Niin lyötynä on peto tuhatpäinen,
sen kynnet tavoita ei kohteeseen.
Kas, konekauden joka hermojänne
on Pohjan sankarilla paikallaan!
Ei aron rutto enää tule tänne,
jo miekka käyrä taittuu itämaan!

Ne vaipuu, vaipuu haukat tähtipäiset,
ne syöksyy surmaan suurin laivuein,
ja alla armotonna kentät jäiset
jo aukee vainoojalle turman tein. —
Oi, kansa kalevainen, uusi aika
sun joukkojasi viepi taisteluun!
Ja uuden vapauden suuri taika
sua johti päivä nyt maaliskuun.

Harkovin voittaja ja Pietarin saartaja

*Tuhoamissodan mestarit, kenraalisotamarsalkat
von Bock ja von Leeb.*

Nykyisen sodan aikana on monasti puhuttu Cannaeista aivan yleisnimenä, tarkoitettaessa taisteluita, joissa vastustaja tuhoetaan täydellisesti. Historiallisena esikuvana siinä on tietenkin Hannibalin kuuluisa totaalinen voitto roomalaisesta armeijasta v. 216 e.Kr. Cannan luona, mutta kyllä samanlaisia saarto- ja tuhoamistaisteluita tunnetaan — tosin eri mittakaavoissa — sotahistoriasta koko joukko. Ennen kaikkea nykyinen suursota on kuitenkin näiden tuhoamistaistelujen kultaista aikaa, sillä yksinomaan viime vuoden kesä- ja syyssotaretkeltä Itä-Euroopasta tunnetaan vähintäänkin tusina sellaisia tuhoamistaisteluita, joista jokainen vetää vertoja Hannibalin kuuluisalle saavutukselle, mitä tuhoutujen vihollisten lukuihin tulee.

Kesäoperatiot myöhästyivät idässä tänä vuonna tuntuvasti kevään tulon myöhäisyyden vuoksi ja vielä toukokuun viimeisinä päivinä Saksan sodanjohto on erityisesti varoitellut, ettei ole mitään syytä pitää kahta jo käytyä tai parhaillaan käynnissä olevaa suurta tuhoamistaistelua paljon puhutun kevät-hyökkäyksen alkuna. Joka tapauksessa *Kertshin niemimaan* puhdistus sinne keskitetystä vahvasta neuvostolaisesta iskuarmeijasta, joka menetti 170.000 miestä yksinomaan vankeina ja lähes 1.400 tykkiä, useita satoja panssarivaunuja ja lentokoneita, veti jo vertoja viime vuoden suurille saarto- ja tuhoamisoperatioille. Ja taas Itä-Ukrainassa alkoi samaan aikaan todellinen jättiläistäistelu, Timoshenkon vahvan armeijaryhmän hyökkäys *Harkovia* vastaan 20 jv. divisioonan, 3 ratsuväkidivisioonan ja 15 panssariprikaatin voimin. Siis erityisen suuri voimainkestyksin sangen ahtaalle alueelle. Tämä neuvostolainen hyökkäys raukesi kumminkin joittenkin alkumenes-tysten jälkeen tyhjiin ja kääntyi aivan vastakohdakseen. Siitä tulikin lukuisten neuvostodivisioonien hauta tuhoamistaistelussa, johon Saksan sodanjohto aloitteen käsiinsä ottaen pakotti Timoshenkon joukot.

Kertshin niemimaan puhdistanutta saksalais-romaniaista armeijaa johti kenraalievosti von Mannstein, mutta sanotaan hänen toimineen erään toisen tuhoamissodan suuren asiantuntijan päällikkyyden alaisena, nimittäin kenraalisotamarsalkka *Fedor von Bockin*, joka myös kantaa ylipäällikkövastuun Ukrainan operatioista. Viime vuonna kenraalisotamarsalkka von Bock taasen Saksan keskisen suuren, Moskovaa kohti hyökänneen armeijaryhmän ylipäällikkönä kävi sarjan koko sotahistorian suurimpia tuhoamistaiteluita, niin että häntä jos ketä voi nimittää todelliseksi tuhoamissodan asiantuntijaksi.

Historian suurin kaksoistaistelu.

Hitler saapui Berliiniin viime lokakuun 3. päiväksi aivan yllättäen salaperäisestä päämajastaan itärintamalta avatakseen talviapukeräyksen, mutta tehdäkseen samalla kansalleen sekä koko maailmalle tiliä Saksan armeijan ja sen asetovereitten saavutuksista taistelussa koko Euroopan perivihollista, bolshevismia vastaan. Kohta puheensa alussa hän teki ilmoituksen, joka sävähdetti uusia tietoja idästä jännittyneenä odottanutta maailmaa. Saksan armeija oli alkanut uuden suurhyökkäyksen, viimeisen ennen talvea, niinkuin Hitler päiväkäskyssään lausui. Tämän operaatio-sarjan piti tuhota punaisen armeijan vielä koskemattomat osat ja masentaa bolshevikkien vastustuskyky, niin että ratkaiseva voitto olisi idässä taattu.

Tämä hyökkäys oli alkanut varhain lokakuun 2. päivän aamuna maailmanhistorian suurimpana yhte-näisenä sotatoimena, varsinkin mitä siihen osallistuvien panssarivoimien ja tykistön vahvuuksiin tulee. Tykistön ja syöksypommittajien lyhyen, mutta tavattoman voimakkaan, hirmumyrskyn kaltaisen tuliskun jälkeen panssarimuodostelmat alkoivat vyöryä kohti vihollisen asemia jalkaväkirykivösten seuraamana. Punaisen armeijan keskisen, marsalkka Timo-

shenkon johtaman armeijaryhmän vastarinta murskattiin, läpimurtoja tapahtui 500 km:n levyisellä rintamalla Valdain etelärinteillä aina Pohjois-Ukrainaan Konotopin koillispuolelle saakka. Neljä tai viisi saksalaista panssariarmeijaa, lukuisia jalkaväkidivisioonia ja useampia tuhansia lentokoneita osallistui viiden neuvostoarmeijan murskaamiseen. Pohjoisin saksalainen panssarikiila nimittäin murtautui Rzhevin eteläpuolitse Vjazman itäpuolelle ja samaan aikaan tapahtui tavattoman voimakas läpimurto hyökkäyslohkon keskustassa Roslavl'n seuduilla. Tähän keskitetyt panssaridivisioonat heittivät nurin neuvostojoukkojen vastarinnan ja kaksi panssarikiilaa työntyivät tavattoman nopeasti punaisen armeijan selustaan koilliseen ja itään täydentämään saarroituksia. Koillinen kiila saavutti kosketuksen Vjazman itäpuolelle ehtineeseen saksalaiseen panssarikärkeen ja taas Orelin seuduilla yhtyivät Roslavlista edenneet panssarivoimat saksalaisten eteläisimpään voimaryhmään, joka oli Konotopin pohjoispuolelta iskenyt Orelin suuntaan.

Marsalkka Timoshenkon kaikki taistelusuunnitelmat olivat nyt perusteellisesti sekaisin ja hän teki vielä lisäksi suuren virheen. Hän työnsi reservinään aivan Moskovon ympäristössä pitämiään divisioonia kauemmaksi länteen niiden joukkojen tueksi, jotka nyt olivat joutumassa rautaiseen puristukseen Moskovon länsi- ja lounaispuolella, ja koetti vastaiskuin viivyttää saksalaisten etenemistä. Hän laski kuitenkin voimansa väärin ja tuloksena oli vain yhä uusien massojen puristuminen saksalaisiin saarrostenkaiisiin, jotka yhden vuorokauden kuluttua sulkeutuivat lopullisesti. Näin oli syntynyt kaksi jättiläismottia, nimittäin *Vjazman ja Brjanskin seuduilla* ja niissä kohtasi marsalkka Timoshenkon päävoimia tuho kaikista rai-vokkaista ulosmurtautumisyrytyksistä huolimatta. Reservien puutteen vuoksi taas Timoshenkolla ei ollut mahdollisuuksia kyllin tehokkaasti tukea noita läpimurtohyökkäyksiä ulkoa päin. Kahden viikon kuluttua oli kaikki selvää. Satoja tuhansia neuvostosotilaita virui taistelutantereilla kaatuneina ja haavoittuneina ja 658.000 miestä oli antautunut vangeiksi. Saksalaiset korjasivat saaliikseen noin 1.200 hyökkäysvaunua ja lähes 5.400 tykkiä, muusta aseistuksesta ja valtavista varastoista puhumattakaan.

Nuo Moskovon länsipuolella ja lounaispuolella käydyt valtavat saartotaistelut olivat saksalaisen tuhoamistaidon loistonäytteitä, vieläpä oikeastaan suuremmassa määrin kuin itärintaman aikaisemmat samanlaiset suuret tuhoamistaistelut. Nyt käytiin nimittäin kaksoistaistelu, johon operatioalueen leveys

Kenraalisotamarsalkka Fedor von Bock.

pakotti, mutta jonka kummatkin osat siitä huolimatta muodostivat yhden ainoan kiinteän ja suuren kokonaisuuden. Sen pääelementit olivat läpimurto keskustassa ja molemmilla sivustoilla, keskustakiilan haarautuminen viuhkamaisesti kahtia sivuille tungettujen vihollisvoimien selustaan kahdessa pääsuunnassa, samalla kun Timoshenkon armeijaryhmän sivustojen vyörytys ja saarrostus täydensi työn.

Vjazman—Brjanskin kaksoistaistelu oli kenraalisotamarsalkka *Fedor von Bockin* armeijaryhmän kolmas tämänkaltaisen suursaavutus idän sotaretkellä. Tämä tuhoamistaistelujen mestari oli jo kaksi kertaa aikaisemmin johtanut kesäkuun 22. päivän jälkeen sotatoimia, jotka päättyivät punaisen armeijan vahvojen osien tuhoamiseen. Kun Saksan armeija alkoi hyökkäyksensä Neuvostoliittoa vastaan, olivat Saksan armeijan ylipäällikön, kenraalisotamarsalkka *von Brauchitschin* alaiset päävoimat keskitetyt Itä-Preussista Karpaateille kolmeksi armeijaryhmäksi, joista kukin edusti tärkeää iskusuuntaa. Pohjoisimpana

»Ristiretki» on alkanut, viisi minuuttia sodan alkamisesta on ensimmäiset seitsemän venäläistä hyökkäysvaunua tulossa.

oli Itä-Preussin raja-alueilla kenraalisotamarsalkka Ritter von Leebin armeijaryhmä, jonka painopistesuunta oli koillinen: Baltian eristäminen Neuvostoliitosta ja Pietarin tärkeän teollisuusalueen valloitus, jotta bolshevikkien vallasta Itämerellä tehtäisiin loppu. Lublinin seudulta Karpaateille oli Kenraalikuvonöörikuunnan kaakkoisosissa valmiina kenraalisotamarsalkka von Rundstedtin armeijaryhmä, jonka operatioiden painopistesuunta oli kaakko: Ukraina. Sitä vastoin keskustassa johti Saksan vahvinta armeijaryhmää kenraalisotamarsalkka von Bock, joka oli saanut osalleen iskun itse Neuvostoliiton sydämeen kohti Moskovaa.

Bialystokin—Minskin jättiläistaistelu.

Kaksi viikkoa ehti kulua sotatoimien alkamisesta, kun Saksan päämaja saattoi julkaista tiedon ensimmäisen valtavan tuhoamistaistelun päättymisestä. Kenraalisotamarsalkka von Bockin armeijaryhmän sivustat olivat murtautuneet Itä-Preussin ja Kenraalikuvonöörikuunnan rajoilta Minskin itäpuolelle sulkien Grodnon—Bialystokin—Minskin aluekolmioon kaksi erittäin vahvaa neuvostoarmeijaa, jotka tuhottiin

tuossa teräksisessä kuolemanrenkaassa. Jättiläismotti pirstottiin pienemmiksi ja ne puhdistettiin ja heinäkuun 9. p:nä oli kaikki selvää. Tulos: yli 320.000 vankia ja suunnaton sotasaalis, johon kuului mm. yli 3.200 tuhottua tai eheänä vallattua hyökkäysvaunua sekä saman verran tykkeitä.

Sitten seurasi itärintaman operatioiden toinen vaihe: Stalin-aseman läpimurto Witebskin—Orshan—Mohilevin seuduilla ja Smolenskin valloitus heinäkuun 16. p:nä. Taaskin suljettiin useampia kymmeniä venäläisiä divisioonia jättiläismottiin, jonka perkaus kesti kolme viikkoa, sillä neuvostojoukkojen vastarinta oli nyt epätoivoisempi ja sitkeämpi kuin ehkä koskaan muulloin. Vasta elokuun 6. p:nä Saksan sodanjohdo saattoi ilmoittaa: »Itärintaman keskustassa on kenraalisotamarsalkka von Bockin armeijaryhmä voitollisesti päättänyt suuren taistelun Smolenskin luona. Tämän taistelun laajuus, aika ja kovuus antavat sille erikoisen historiallisen merkityksen valtavana bolshevistisen armeijan tuhoamistaisteluna.»

Smolenskin tilinteko ym. iskuja.

Smolenskin taistelun mittasuhteet olivat tosiaan olleet taas jättiläismäiset: 310.000 vankia, 3.205 eheänä tai tuhottuna vallattua panssarivaunua, 3.210 tykkiä ja 1.098 lentokonetta — nuo numerot puhuvat puoles-

Saksalainen kaukotykki.

taan. Ja näihin saavutuksiin voitaisiin lisätä itärintamalta vielä eräitä muita, joista kukin kilpailee Hindenburgin ja Ludendorffin kuuluisan triumfin, Tannenbergin voiton kanssa: Nevelin, Roslavlín ja ennen kaikkea Homelin voitot sekä sitten marsalkka Timoshenkon armeijaryhmän elo-syyskuussa tekemien, puolentoista kuukautta kestäneiden hyökkäyksien voittoa torjunta, joka aiheutti neuvostojoukoille useampien satojentuhansien miesten, mm. yli 91.000 vangin menetyksen.

Näiden sotatoimien johtajana, armeijaryhmän ylipäällikkönä, olikin mies, joka jo aikaisemmalta oli saavuttanut maineen tuhoamisstrategian erikoistuntijana. Kenraalisotamarsalkka Fedor von Bockin ansiot jo Puolan ja Ranskan sotaretkillä olivat niin suuret, että ne oikeuttivat itsestään hänet kunnia-tehtävään ryhdyttyä taisteluun massoiltaan maailman suurinta sotilasvaltaa vastaan, suuntaamaan Saksan miekan iskun suoraan vihollisen sydämeen.

Saksan armeijan nykyiseen korkeimpaan johtajistoon kuuluu miehiä maan kaikista osista. Niiden kahdentoista ansioituneimman sotapäällikön joukossa, joille Hitler heinäkuun 19. p:nä 1940 Ranskan sotaretken päätyttyä antoi kenraalisotamarsalkan saunan, on etelä-saksalaisia, Sleesian miehiä, mutta myöskin Preussin vanhojen, suurten sotilustraditioiden edustajia. Kolmas valtakunta todistaa tässäkin suhteessa yhtenäisen kansallisvaltion olemustaan. Kenraalisotamarsalkka von Bock puolestaan on preussilainen, syntynyt joulukuun 3. p:nä 1880 Küstrinin vanhassa kuuluisassa varuskuntakaupungissa Pomerissa ja on vanhan sotilassuvun jäsen. Sukunsa perinteiden mukaisesti hän meni Potsdamin kadettikouluun ja suorittuaan sen kurssin hänet nimitettiin 18-vuotiaana luutnantiksi keisarillisen kaartin 5. jalkaväkirykmenttiin, jonka adjutanttina hän myöskin toimi. Kapteeniksi ylennettynä hänet sitten v. 1912 siirrettiin yleisesikuntaan ja hän kunnostautui maailmansodan eri rintamilla, mm. Ludovan alueen taisteluissa syyskuussa 1916 sekä Metsä-Karpaateilla. Kapteeni, joulukuusta 1916 majuri Fedor von Bock osoittautui erinomaisen rohkeaksi ja päättäväiseksi komentajaksi, taitavaksi yleisesikuntamieheksi, jota käytettiin vaikeilla paikoilla. Niinpä hän oli yleisesikuntaupseerina 200. jalkaväkidivisioonassa, johon kuului sekä saksalaisia että itävaltalaisia joukkoja. Ansoistaan maailmansodan rintamilla hän saikin Pour le Merit'eristin.

Maailmansodan päätyttyä ja Saksan suuren demobilisoinnin jälkeen majuri von Bock jäi edelleen

Panssarikärki etenee (ensimmäinen aalto).

valtakunnan puolustusvoimien palvelukseen ja ensin hänet määrättiin 3. divisioonan esikuntapäälliköksi Berliniin, mutta everstinä hän sitten vastaanotti 4. jalkaväkirykmentin päällikyyden v. 1925 joutuen taas kenttäpalvelukseen. Kenraalimajuriksi hänet ylennettiin helmikuun 1. p:nä 1929 ja kenraaliluutnantiksi tasan kaksi vuotta myöhemmin ja hän oli vuosina 1929—1931 I. ratsuväkidivisioonan komentajana, mutta siirrettiin sitten vuoden 1931 lopulla 2. divisioonan komentajaksi sekä Saksan II sotilaspääpiirin päälliköksi. Jalkaväenkenraali hänestä tuli toukokuussa 1935 ja samalla hänet nimitettiin Dresdenin armeijakunnan päälliköksi. Itävallan Anschlussin tapahtuessa hän 8. armeijan ylipäällikkönä komensi Itävaltaan marssivia joukkoja ja pani sitten alkuun työn Itävallan armeijan yhdistämiseksi Saksan

valtakunnan sotavoimiin, mutta luovutti kenraaliversti Listille huhtikuun alussa Itävallan joukkojen ylipäällikkyyden ja palasi takaisin Dresdeniin kenraalieverstin arvoisena.

Kenraaliversti von Bockin oleskelu Dresdenissä ei kuitenkaan jäänyt pitkäaikaiseksi, sillä häntä tarvittiin Berlinissä ja hänet siirrettiin sinne Saksan 1. armeijaryhmän komentajaksi. Kun sitten Puolan sotaretki alkoi, niin von Bock johti Saksan pohjoista armeijaryhmää, johon kuuluivat von Klugen ja von Kuchlerin armeijat. Näistä ensinmainittu meni yli Veikselin ja eristi Puolan Merialueen sisämaasta, kun taas von Kuchlerin armeija tunkeutui Itä-Preussista Narewin ja Bugin ylitse Varsovan itäpuolelle vaikuttaen siten olennaisesti Puolan päävoimien saartamiseen sekä murskaamiseen. Ansoistaan Puolan sotaretkellä von Bock sai Rautaristin ritariristin.

Kun sitten Saksan suurhyökkäys länsirintamalla alkaa, me tapaamme kenraaliversti von Bockin taas armeijaryhmän johdossa ja osallistumassa suuriin saartotaisteluihin. Hän komensi Saksan pohjoisinta armeijaryhmä B:tä, joka tunkeutui Hollantiin ja Pohjois-Belgiaan muodostaen sitten Saksan armeijojen pohjoisen siiven Flanderin jättiläismäisessä tuhoamistaistelussa. Ja tuskin oli Dunkerquen katastrofi päättynyt, kun kesäkuun 5. p:nä alkoi »Ranskan taistelu», hyökkäys itse Ranskan sydämeen. Taaskin von Bockin armeijaryhmä oli mukana ja sen osaksi tuli tunkeutua Sommen linjalta Seinen linjalle Parisin eristämiseksi merestä sekä myöskin hyökkäys Parisin itäpuolelle Marnen alajuoksulle. Nämä sotatoimet onnistuivatkin aivan suunnitelmien mukaisesti, Sommen linja murrettiin, saksalaiset panssarijoukot ja niitä seuraavat panssaridivisioonat vyöryivät yli Seinen ja kun von Rundstedtin armeijaryhmä keskustassa lähti liikkeelle Aisnen linjalta murtautuen Sveitsin rajalle, oli Ranskan kohtalo ratkaistu. Ansoistaan lännen sotaretkellä sotamarsalkka von Bock sai kenraalisotamarsalkan arvon.

Kenraalisotamarsalkka Fedor von Bock on täten saksalaisen tuhoamisstrategian loistava edustaja, lujapiirteinen, mutta samalla hienostunut sotilas, jolla on tavaton tarmo ja kaikkien tilanteiden erehtymätön hallintakyky. Hänen tehtävänsä idässä eivät ole vielä lopussa, sillä taistelu on kesken ja tuhoamisstrategialla on Venäjän avarilla lakeuksilla tilaa.

Pietarin piirittäjä — kenraalisotamarsalkka Wilhelm Ritter von Leeb.

Saksalainen järeä tykistö jymisee Nevan varrella ja Inkerin rannikolla, kranaattisade jauhaa murskaksi bolshevikkien kenttäasemia, tehtaita ja asuinkortteleita, raskaat ammuksiset iskevät punaisen laivaston aluksiin Kronstadtin lahdella ja sotasatamassa tuhoten neuvostolaista merimahtia päivä päivältä. Jättiläistulipalot luovat punaisen loimunsa yötaivaalle ja pakkaneen ja nälkä kouristavat yhä armottomammin viimeistä kamppailuaan käyvää suurkaupunkia. Puolustusvoimat tekevät epätoivoisia yrityksiä murtaakseen Pietaria saartavan tulen ja teräksen vyön, mutta hyökkäysmassojen tukemat jalkaväen tiheät rivistöt heitetään kerta kerralta takaisin hirtittävin tappioin. Tuhansien sotilaiden veri punaa Nevan vettä, kymmenien alusten jätteet ajelehtivat ruumiiden mukana pitkin jokea alas Pietariin ja mereen joka kerta, kun aamuvahainen yritys pureutua kiinni Nevan etelärannalle on taas lyöty takaisin. Ja kauempana pohjoisessa, kolmen neljän peninkulman päässä näiltä kuoleman ja tuhon tantereilta Suomen sarkatakkinen armeija pitää vartiota asemissaan valmiina, sulkién Pietarin jättiläismotin pohjan puolelta kuin korkki pullon.

Tällainen oli koko viime talven se kokonaiskuva, joka linnunsilmällä katsoen avautui yli saarretun Pietarin. Sotahistoriassa ainutlaatuinen tapaus: yli kolmen miljoonan asukkaan jättiläiskaupunki piirittynä kuukausimääriä. Tosin saksalaiset piirittivät Parisia talvella 1870—1871 ja Varsovakin oli Puolan sotaretkien aikana saarrettuna viikkokausia, mutta saartorenkkaaseen suljettujen voimien ja ihmismassojen lukuisuudessa ei vuoden 1870 Pariisia eikä vuoden 1939 Varsovaa voi ollenkaan verrata Pietariin. Espanjan sisäisessä sodassa oli Madrid kyllä ollut taistelun kohteena kolmatta vuotta, mutta tätäkään tapausta ei voi verrata Pietarin näytelmään. Francon sota-voimien ei nimittäin koskaan onnistunut saartaa Madridia läheskään täydellisesti, vaan huoltotiet itään ja kaakkoon Välimeren rannikolle olivat koko ajan avoinna. Madrid oli punaisen Espanjan puolustusjärjestelmän eräs kulmatorni, mutta ei suinkaan yksinäinen, saarrettu varustus vihollisalueella.

Kenraalisotamarsalkka Wilhelm von Leeb.

Pietarin saarto sitävastoin ylittää mittasuhteiltaan kaiken, mitä sotahistoria tähän saakka on tuntenut. Suur-Pietarissa, kaupungissa lähimpine ympäristöineen, oli jo ennen suursotaa noin 3.300.000 asukasta, eräitten laskelmien mukaan enemmänkin. Kaikesta päättäen vain suhteellisen pieni osa tätä väestöä pääsi poistumaan kaupungista Sisä-Venäjälle, ennenkuin taistelut vyöryivät jo Pietarin alueelle. Punaisen armeijan johto ei kerta kaikkiaan uskonut saksalaisten pääsevän Pietariin saakka, ja kun sitten hyökkäys kehittyi niin pitkälle, että kaupunkia uhkasi eristyminen, ei evakuointiin enää ollut kovin suuria mahdollisuuksia. Sitäpaitsi Pietarin puolustaja marsalkka Voroshilov esikuntineen oli bolshevistisen »kansalaisodan koulukunnan» miehiä. Bolshevismi antaa ihmisjoukoille arvoa ainoastaan, mikäli niitä voidaan käyttää systeemin hyväksi tavalla tai toisella. Kaiken inhimillisyyden hylkäävä, miljoonien ihmisten kärsimyksille aivan tunteeton neuvostokomento tahtoi noita Pietariin ahtautuneita miljoonamassoja käyttää kansalaissodan tyyliin barrikadeilla, tykinruokana saksala-

laisia konearmeijoja vastaan. Siksi väestöä estettiin lähtemästä pois, vieläpä Pietariin raahattiin satoja tuhansia ihmisiä Kannakselta, Muurmannin rannikolta, Baltiasta, jopa Valko-Venäjältä saakka.

Täten on selitettävissä, että Pietarin motissa laskettiin olevan noin 25 neuvostodivisioonan lisäksi siviiliväestöä niin tavattomia määriä, että tuohon jättiläismottiin olisi ollut suljettuna 4—5 miljoonaa ihmistä. Saksalaisten päästyä syyskuun alkupäivinä Laatokan etelärannikolle ja Nevan varrelle Pähkinänlinnasta puoliväliin Pietaria, katkesivat kaikki maayhteydet Pietarista muualle Neuvostoliittoon. Suomen armeijahan oli taas pitänyt huolen pohjoisessa saarron täydentämisestä. Vieläpä Pietari samoihin aikoihin eristettiin Inkerin rannikolla Oranienbaumin ja Yhymäen välimailloin rannikkolinnoitusten suojassa taistelevista neuvostojoukoista, jotka täten jäivät omaan rannikkomottiinsa. Ainoastaan Pohjois-Inkeri säilyi vielä bolshevikkien hallussa ja heillä oli yhteys Laatokan ylitse Olhavanjoen suistoalueelle. Mutta tämäkin huoltotie menetti suurimman osan merkitystään Saksan ilmavoimien valppaan vartiointin johdosta, niin että Pietarin saarto oli tosiaan lähimain täydellinen.

Saksan sotavoimien pohjoinen, kenraalisotamarsalkka Wilhelm Ritter von Leebin johtama armeijaryhmä oli täten 2½ kuukauden taistelujen jälkeen saavuttanut päätavoitteensa. Bolshevikkien vallasta Baltiassa oli tehty loppu ja nyt venäläisen Itämerenvaltion viimeinenkin tukipilari oli eristettynä murtumassa. Neuvostolaivasto menetti tukikohtansa ja joutui kodittomana tuomituksi aikaa myöten tuohon. Saksa oli saavuttanut Itämeren piirissä ratkaisevan voiton vastustajasta, joka tavoitteli tämän meren valtuttua itselleen.

Kohtalo asettaa soturin usein maansa miekkana paikalle, jolle häntä oikeastaan vähimmin odottaisi. Niinpä kenraalisotamarsalkka von Leeb joutui taistelemaan Saksan puolesta idässä alueella, joka on mahdollisimman kaukana niistä eteläsaksalaisista intressipiireistä, joita Ritter von Leebin pitäisi syntyperänsä puolesta edustaa. Baijeri on etäällä Itä-merestä eivätkä baijerilaisten harrastukset koskaan ole suuntautuneet erikoisesti pohjoiseen, vaan pikemminkin aina itään ja kaakkoon, Tonavan laaksoon päin. Ja samoin kuin kuuluisa saksalainen tuhoamistaistelujen sankari, Tannenbergin voittaja von Hindenburg, on kenraalisotamarsalkka von Leeb saanut suorittaa suurimman työnsä sotapäällikkönä vasta sitten, kun hänen sotilasuransa näytti jo päättyneen.

Kenraalisotamarsalkka von Leeb kuuluu nimittäin

Stukat ovat iskeneet.

Kolmannen valtakunnan sodanjohtajien vanhimpaan polveen, hän on syntynyt Landsbergissa Lechin varrella syyskuun 5. p:nä 1876, joten hän on nyt 65 vuoden ikäinen. Hän alkoi sotilasuransa lippujunkkarina Baijerin 4. kenttätykistörykmentissä v. 1895 ja ylennettiin pari vuotta myöhemmin luutnantiksi. Sitten hän kävi sota-akatemia, ja kun maailmansota syttyi, hän oli yleisesikuntakapteeni. Maailmansodassa hän kunnostautui loistavasti, niin että hän sodan lopulla majurin arvoisena hoiteli Baijerin kruununprinssin Rupprechtin armeijaryhmän päämajoitustestarin tehtäviä ja sai monia huomattavia kunniansoituksia. Niinpä hän oli saanut Preussin Hohenzollern-ristin ja Baijerin Max Joseph-ristin, johon saamalla liittyi myöskin henkilökohtainen aateluus. Sodan päätyttyä hän jäi Reichswehriin palvelukseen, yleni v. 1920 everstiluutnantiksi ja toimi ensin 2. divisioonan esikuntapäällikkönä Stettinissä. Tämä palvelus Pohjois-Saksassa ei kuitenkaan muodostunut kovin pitkäaikaiseksi, sillä v. 1925 hänet everstinä siirrettiin 7. (bajerialaisen) tykistörykmentin komentajaksi Nürnbergiin ja v. 1929 kenraalimajuriksi ja vuoden lopussa kenraaliluutnantiksi ylennettynä 5. sotilaspiirin tykistökomentajaksi Cannstadtin Württembergiin. Jo vuoden kuluttua me kuitenkin tapaamme hänet taas Münchenissä, nimittäin kuuluisan 7. (Baijerin) divisioonan komentajana ja samoin Saksan 7. sotilaspiirin päällikkönä sekä Baijerin maakomentanttina.

Ritter von Leebin nousu sotilasuralla oli siis ollut

melko nopeata ja sitä jatkui seuraavina vuosina samaa vauhtia. Lokakuun 1. p:nä 1933 hänet määrättiin kenraali, vapaaherra von Lötzenin seuraajaksi 2. AK:n johtoon Kasseliin jalkaväkikenraalina ja tällä paikalla hän pysyi aina helmikuun 4. päivään 1938 saakka, jolloin hänet kenraalieverstinä vapautettiin palveluksesta ja siirrettiin reserviin.

Saksa tarvitsi kuitenkin pian miehiään, sillä ukkospilvet kasaantuivat jo kesällä 1938 uhkaavina taivaanrannalle. Ennen Sudeettimaan miehitystä kenraalieversti von Leeb kutsuttiin jo takaisin aktiiviseen palvelukseen vain seitsemän kuukauden levon jälkeen ja hän johti saksalaisten joukkojen marssia Sudeettiin maahan lohkon I komentajana.

Ehkäpä muuan jo pari vuotta aikaisempi tapahtuma vaikutti siihen, että uuden suursodan alkaessa kenraalieversti von Leeb ei komennettukaan itään, vaan hän sai tehtäväkseen Saksan länsirajan turvaamisen. Hän oli syksyllä 1936 johtanut Saksan armeijan suurimpia rauhanaikaisia taisteluharjoituksia maailmansodan jälkeen Reinin laakson ihanissa vuoristoissa Rhöniin—Spessartin—Mainin välillä. Hän oli siis Saksan länsirajan erikoistuntija ja hänet määrättiin johtamaan armeijaryhmää, joka Länsivalliin nojautuen vartioi Reinin rajaa Ranskaa vastaan Saksan päävoimien taistellessa Puolassa. Taitavasti voimansa ryhmittäen hän tämän tehtävän suorittikin, niin että Saksan armeijan johto saattoi rauhassa käydä Puolan sodan loppuun. Lokakuun puolivälissä sitten pakotettiin vastaiskuin ranskalaiset joukot luovuttamaan

takaisin kaikki se länsivallin etumaasto, joka puolelta kuukauden aikana oli varovaisin operaatioin vallattu.

Länsirajan vartiossa kenraalieversti von Leeb pysyi tämänkin jälkeen pitkän aikaa ja kun Saksan päävoimat ryhmitettiin suurhyökkäykseen länsirintamalla toukokuun alussa 1940, von Leeb komensi armeijaryhmä C:tä, joka oli keskitetty Maginot-asemaa vastaan Moselin ja Reinin rajan välille. Tähän ryhmään kuuluivat Dollmannin 1. ja von Witzlebenin 7. armeija, joiden tehtäväksi tulisi Ranskan taistelun loppuvaiheessa Maginot-aseman murtaminen ja vyörytys kahdelta suunnalta, nimittäin yli Reinin ja Saarín alueelta käsin. Nämä sotatoimet suoritettiin samanaikaisesti, kuin von Rundstedtin armeijaryhmän panssarikiila tunkeutui Aisnelta aina Sveitsin rajalle ja leikkasi Maginot-aseman irti selustayhteyksistään. Ranskan koillisarmeija tuhoutui ja kaikki toiveet vastarinnan jatkamisesta raukesivat.

Ansiostaan Ranskan sotaretkellä kenraalieversti von Leeb sai kesäkuun 28. p:nä Raftaristin ritari-ristin ja heinäkuun 19. p:nä Hitler ojensi hänelle kenraalisotamarsalkan sauvan.

Lähes vuosi oli kulunut lännen sotaretkien päättymisestä Saksan armeijan ehdottomaan menestykseen. Nyt oli taas alkamassa uusi sotaretki, vieläpä mittasuhteiltaan valtavampi kuin mikään aikaisempi: sotahistorian suurin voimainmittely Saksan ja sen ase-
tovereiden sekä toisaalta Neuvostoliiton välillä. Kenraalisotamarsalkka Ritter von Leebin tehtäväksi tuli johtaa tässä taistelussa Saksan pohjoisinta armeijaryhmää, joka Itä-Preussista hyökkäsi Liettuan kautta koilliseen kohti Pietarin aluetta. Painopistesuunta oli Vilnan—Väinänlinnan—Pihkovan—Pietarin suuri rautatie, joka emäratana yhdistää Pietarin alueen Neuvostoliiton läntisiin osiin.

Kenraalisotamarsalkka von Leeb on vilkasverinen herra, niinkuin etelä-saksalaiset yleensä, mutta samalla sodanjohtajana kylmäverisen tyyni ja nopeaotteinen. Hänen armeijaryhmänsä menestys todistaa myöskin tätä. Saksan panssarivoimien isku johti jo operatioiden toisena päivänä, kesäkuun 23. p:nä Kausin ja Vilnan miehitykseen ja Keski-Liettuan tasegoilla Kedainain ja Ponewezysin välillä käytiin valtava panssaritaistelu. Kaksi panssariarmeijaa iski täällä vastakkain kuin muinaiset ritarijoukot, mutta saksalaisten loistava koulutus, aseitten laadun paremmuus ja nerokas johto toivat täydellisen voiton venä-

läisistä raskaista kone- ja ihmismassoista. Hyökkäys vyöryi eteenpäin. Viikon kuluttua oli jo Väinäjoen linja jäänyt von Leebin päävoimien selän taakse. Väinänlinna ja Riika valloitettiin, Kuurinmaalle sulkeuksiin jääneet neuvostojoukot tuhottiin tai otettiin vangeiksi ja punainen laivasto menetti eteläisimmät satamansa Itämeren rannikolla: Libaun, Vindaun ja Riian. Vielä viikko, niin saksalaiset divisioonat olivat jo saavuttaneet Peipusjärven eteläkärjen Pihkovassa ja olivat Stalin-aseman etumaastossa. Tällöin von Leebin armeijaryhmä jakautui jo kahtia. Kenraalieversti von Kuchlerin armeija hyökkäsi Etelä-Viroon, satoi sinne työnnettyt suuret punaisen armeijan voimat Emajoen linjalle ja puhdisti sitten elokuussa Pohjois-Viron. Bolshevikit sananmukaisesti työnnettiin mereen ja syys-lokakuussa seurasi sitten myöskin Viron saariston vuoro.

Punainen laivasto oli täten menettänyt kaikki tukiasemansa Baltiassa ja Hankoa sekä Suomenlahden ulkosaaria lukuunottamatta bolshevikkien käytettävänä oli lopuksi vain Suomenlahden äärimmäinen perukka Kronstadtin ja Pietarin välillä. Neuvostolainen Itä-meren-valta supistui täten aivan Pietarin lähirannikkoihin. Mutta samalla tuli myöskin Pietarin itsensä vuoro, sillä elokuun puolivälissä alkoi kenraalisotamarsalkka Ritter von Leebin päävoimien vastustamaton hyökkäys Peipusjärven—Ilmajärven linjalta Nevalle ja Laatokalle.

Ensi kerran olemassaolonsa kahteen vuosisataan Venäjän entinen pääkaupunki nyt näki ulkoisen vihollisen aivan porteillaan, vieläpä armottomampana ja pelättävämpänä kuin mikään aikaisemmin Venäjää uhannut vaara. Noita vastustamattomia hyökkäysarmeijoja johti jo harmaantunut, mutta vielä ryhdikäs ja reipas soturi. Hän on ohjannut Pietarin ympärillä esitettyä suurta näytelmää loistavasti kuin kokenut teatterimies, mutta tuon draaman toiminta ei tapahdu parrasvalossa, vaan pohjoisen syksyn ja talven synkeässä, valjussa kajossa, jota palavan Pietarin loimut punerruttivat. Sotahistorian suurin piiritys, hirvittävin murhenäytelmä, jonka teki välttämättömäksi bolshevistisen sodanjohdon julmuus. Sillä selvää oli, ettei Saksan sodanjohto voinut luopua taistelusta Pietaria vastaan sen johdosta, että tämä miljoonien asukkaiden väestökeskus muutettiin varustetuksi, sotilaallistetuksi kaupungiksi, todelliseksi linnoitukseksi, jonka kaikki massat mobilisoitiin taisteluun. Sodan lait ovat ankaran kovia.

V. J. Vatanen.

SUOMEN VAPAUDENRISTIN MANNERHEIMIN-RISTIT

Jo vuonna 1918 maaliskuun 4 päivänä perustettiin Suomen vapaudenristi ja tämän antaminen lopetettiin tammikuun 28 päivänä 1919. Talvisotamme alussa perustettiin joulukuun 8 päivänä 1939 Suomen vapaudenristi 1939, mutta edelleenkin erillisenä kunniamerkkinä. Vasta joulukuun 16 päivänä 1940 annetulla asetuksella perustettiin virallisesti Suomen vapaudenristin ritarikunta ja määrättiin sen toiminnan perusteet. Samalla asetuksella perustettiin myös nykyisessä sodassamme jaetut vapaudenristin korkeimmat kunniamerkit 1. ja 2. luokan Mannerheimin-ristit. Niiden antamisen perusteista säättää mainittu asetus:

»Erinomaisen urheuden, taistellen saavutettujen erittäin tärkeitten tulosten tai erikoisen ansiokkaasti johdettujen sotatoimien palkinnoksi voidaan Suomen puolustusvoimain sotilas hänen sotilasarvostaan riippumatta nimittää Vapaudenristin 1. tai 2. luokan Mannerheimin-ristin ritariksi.»

1. luokan Mannerheimin-risti on kooltaan ja ulkonäöltään muuten samanlainen kuin 1. luokan vapaudenristi, hakaristi ja miekkakuvio ovat siis kultaiset, mutta ristin emalji on valkoisen asemesta musta ja ristin keskellä oleva valkoinen kultakoristeinen ruusuke on mustalla pohjalla. Risti kiinnitetään kaulusaukon alapuolelle valkoraiteisella punaisella nauhalla, jonka leveys on 41 mm., punaisten reunojen leveys 1.9 mm ja valkoisten raitojen leveys 1.3 mm.

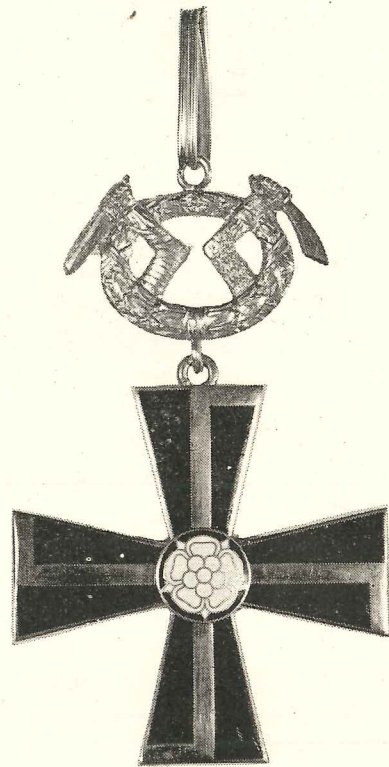
2. luokan Mannerheimin-risti on ilman nauhaa rinnan vasemmalle puolelle rintatähtien yläpuolelle kiinnitettävä kupera risti, jonka halkaisija on 40.5 mm. ja siipien leveys kärjestään 15 mm. Ristissä on mustalla emaljipohjalla kultainen hakaristi sekä ristin päälle kiinnitettynä kultainen miekkakuvio, jonka keskellä on valkoinen kultakoristeinen ruusuke mustalla pohjalla.

Molempien Mannerheimin-ristien kääntöpuolella on niiden juokseva numero, 1. luokan ristissä kultaisin numeroin upotettuna ja 2. luokan risteissä kaiverrettuna.

1. luokan Mannerheimin-ristejä on annettu vain yksi kapale, nimittäin tasavallan presidentin antamana sotamarsalkka Mannerheimille.

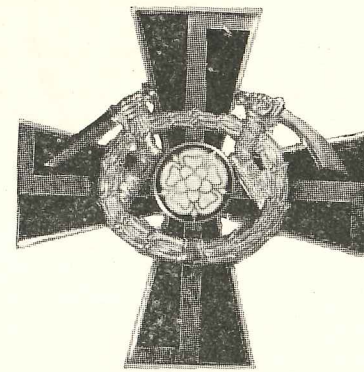
Sensijaan 2. luokan Mannerheimin-ristejä on 19. 5. 1942 mennessä annettu seuraaville henkilöille tunnustuksena siitä, että yksityisenkin miehen henkilökohtainen uljuus ja taito on ratkaisevalla tavalla vaikuttanut kunniaakaan sotamme valtaviin saavutuksiin:

eversti	Ernst Ruben Lagus	22. 7. 1941
kenr.maj.	Paavo Talvela	4. 8. 1941
eversti	Erkki Johannes Raappana	»
sotamies	Vilho Rättö	»
eversti	Antero Johannes Svensson	16. 8. 1941
vääpeli	Oiva Emil Kalervo Tuominen	18. 8. 1941
luutnantti	Juho Pössi	29. 8. 1941
korpraali	Valde Matias Sorsa	1. 9. 1941

I luokan Mannerheim-risti.

kapteeni	Eero Olavi Kivelä	8. 9. 1941
luutnantti	Olli Remes	12. 9. 1941
eversti	Aarne Leopold Blick	14. 9. 1941
»	Aaro Olavi Pajari	14. 9. 1941
korpraali	Olavi Onni Mantere	16. 9. 1941
sotamies	Emil Pasanen	26. 9. 1941
alikers.	Veikko Kalevi Vehviläinen	26. 9. 1941
vänrikki	Pentti Iisalo	1. 10. 1941
kenr.maj.	Taavetti Laatikainen	3. 10. 1941
lääk.ev.	Simo Brofeldt	7. 10. 1941
eversti	Kaarlo Aleksanteri Heiskanen	»
alikers.	Eino Ilmari Mallila	»
eversti	Einar August Vihma	12. 10. 1941
alikers.	Antti Väinö Sokka	»
korpraali	Tauno Toivo Savolainen	»
sotamies	Valdemar Kosonen	16. 10. 1941
vänrikki	Matti Varstala	»
sotamies	Ahti Heino	19. 10. 1941
vänrikki	Torsten Einar Korkkinen	»
luutnantti	Arvo Veikko Pentti	»

II luokan Mannerheim-risti.

eversti	Hans Olof von Essen	22. 10. 1941
luutnantti	Soini Armas Mikkonen	»
kersantti	Oiva Vilho Rönkä	»
lentomestari	Viljo Fritiof Salminen	5. 11. 1941
kapteeni	Tauno Johannes Viiri	13. 11. 1941
alikers.	Paavo Armas Korpi	13. 11. 1941
»	Aarne Alfred Voutilainen	19. 11. 1941
jääkäri	Veikko Saarelainen	»
korpraali	Eino Edvin Venäläinen	»
alikers.	Yrjö Alfons Tamminen	»
luutnantti	Albert Räsänen	»
jääkäri	Taavi Armas Törmälehto	»
kersantti	Viljo Erik Laine	»
korpraali	Arvid Mikael Janhunen	27. 11. 1941
vääpeli	Vilho Suokas	13. 12. 1941
eversti	Werner August Viikla	15. 12. 1941
majuri	Jouko Untamo Hynninen	14. 1. 1942
majuri	Toivo Nikodemus Häkkinen	»
lv.kenraali	Axel Erik Heinrichs	5. 2. 1942
luutnantti	Jorma Hämäläinen	27. 2. 1942
luutnantti	Ilmari Kalervo Honkanen	»
eversti	Pietari Aleksanteri Autti	1. 3. 1942
ev.luutn.	Johannes Aho	»
kornetti	Teppo Kalevi Hirvikunnas	26. 4. 1942
luutnantti	Paavo Elias Kahla	26. 4. 1942
»	Rolf Robert Winqvist	26. 4. 1942
lentomestari	Eino Ilmari Juutilainen	26. 4. 1942
ylikers.	Jooseppi Moilanen	15. 5. 1942
sotamies	Mikko Olavi Matilainen	»
alikers.	Yrjö Kilpinen	»
ev.luutn.	John Volter Valdemar Nordgren	»
kapteeni	Osmo Tapio Laakso	19. 5. 1942
korpraali	Johannes Hartikainen	»
kapteeni	Ahti Kalervo Vuorensola	»
kersantti	Jaakko Ilmari Kolppanen	»

SADEPILVI

Asemiehelle Martti Jukola.

*Myöhään pohjatuuli... etelähän
tänään kääntyi... lämpimämpää vähän.
Maamies taivahalle päässä saran
orastavan katsehen luo aran:
tuliskohan pilvi armon vesin
kuten ennen tuli jyväreikkain kesin?*

*Etelästä tuulee, päivä paistaa...
Tuskin kukaan huomaa pientä kaistaa,
joka järven takaa niinkuin varkain
nousee yli rantapeltoin sarkain
kasvaen jo eteen auringonkin...
Sadepilvi — siinähan se vihdoinkin!*

*Kädet ristiin liittäin mennään latoon.
Nyt taas kestetään jo ensi satoon!
... Tulee pisaroita yksi, kaksi...
sadeverho vain käy tiuhemmaksi...
Pilvi levittyypi peltoin yli
hedelmällisyyttä täynnä syli.*

*Sataa iltapäivän, sataa yönkin,
sataa vielä aamun, jättäin työnkin
monen kesken, vaikka kiire kyllä
tässä olis! Pilvi päämme yllä
pysyy siunaustaan jakain yhä.
Kaikilla on niinkuin suuri kirkkopyhä.*

*Toisen illan tullen pilvi kerää
märät harsonsa ja luonto herää
uuteen eloon läpi uuden ehtoon.
Linnut palanneet on lähilehtoon:
peippo, rastas, sirkku kiittelevät
kera viklan, että vihdoinkin on kevät!*

*Halki yön soi soitto ihmeellinen
väräyttäin himmeähkön sinen,
joka tuoksuu elon voimaa syvää
siittäin rakkautta enentyvää.
— Kulkija! Sä ihmeen nähnyt olet!
Riisu jalkinees', kun tätä maata polet!*

Adolf Hitler

Suomessa

Suomen Marsalkan 75-vuotispäivä oli maallemme historiallinen merkkipäivä siinäkin suhteessa, että Saksan Johtaja Adolf Hitler vieraili täällä esittäen onnitelunsa marsalkka Mannerheimille. Vasemmalla ylhäällä: Hitler, Mannerheim ja tasavallan presidentti Ryti. — Vas. keskellä: Hitler ja Mannerheim seurueineen Suomen kesäsessä luonnossa. — Vas. alhaalla: Vilkasta keskustelua. Taustalla presidentti Ryti ja kenraalisotamarsalkka Keitel. — Alhaalla: Kolme suurta soturia keskustelee: Hitler, Keitel ja Mannerheim.

Yllä: Lounaalta ravintolavaunussa: Hitler, pääministeri Rangel, Ryti ja Mannerheim. — Yllä oikealla: Hitler ja Suomen marsalkka laskeutuvat junasta. — Oikealla keskellä: Ryti, puolustusministeri, kenraali Walden ja Suomen marsalkka keskustelevat. — Alla vas.: Mannerheim, Hitler ja Ryti hyvästelevät.

Suursodan ilmasotaa keväällä 1942

„Taistelussa Englantia vastaan . . .“

Suursodan saadessa jatkuvasti yhä laajemmat mittasuhteet sotatoimien leivissä yhä uusille rintamille alkaa yleisilanteen seuraaminen käydä vastavasti vaikeammaksi, minkä vuoksi lienee asiallisinta tyytyä käsittelemään kerrallaan vain jotain osaa kokonaisuudesta. Sotatoimet voidaankin sopivasti eroitella elementtien mukaan maameri- ja ilmasotatoimiin, joista tällä kertaa otamme tarkasteltavaksemme viimemainitun osan.

Näillä sanoilla alkavat Saksan päivittäiset tilannetiedotukset sotatoimista lännessä. Vaikkakin ne käsittelevät etupäässä jatkuvasti kiihtyvää vedenalaisten käymää upotussotaa saadaan usein kuulla myös ilma-aseen saavuttamista menestyksistä samoissa puuhissa tonniston tuhojana. Kaukana Atlantilla asti saalistavat suuret kaukopommitajat Focke-Wulff-Condor'it Englannin «uivia ruumisarkkuja». Niiden toimintaa edeltävät kaukotiedustelukoneet, jotka partioiden kukin omalla suunnallaan kutsuvat saattueen havaittuaan pommitajat paikalle. Koska oma hävittäjäsuoja pitkien etäisyyksien takia on mahdotonta, joutuvat pommi- ja tiedustelukoneet retkillään usein jännittäviin yhteenottoihin vihollisen hävittäjäkoneiden kanssa. Niinpä kerran on sattunut seuraavanlainen ihmeellinen tapaus. Paluulennolla joutui eräs pommikone yllättäen vihollisen hävittäjien hyökkäyksen alaiseksi päästen pakemaan pilvikerroksen turvin ammuttuaan sitä ennen alas yhden ahdistajistaan. Kahakassa haavoittui ohjaaja kuitenkin niin pahoin, että kadotti tajuntansa. Kun koneessa ei ollut ketään muuta ohjaajakoulutuksen saanutta asettui tähystäjänä toiminut yliluutnantti Münter ohjaajan paikalle ja toi pelkkien teoreettisten tietojensa ja äärimmäisen keskittymisen avulla koneen kotikentän yläpuolella. Sinne päästyä

oli varsinainen ohjaaja senverran toipunut, että pystyi puolestaan suorittamaan vaikeimman osan — laskeutumisen.

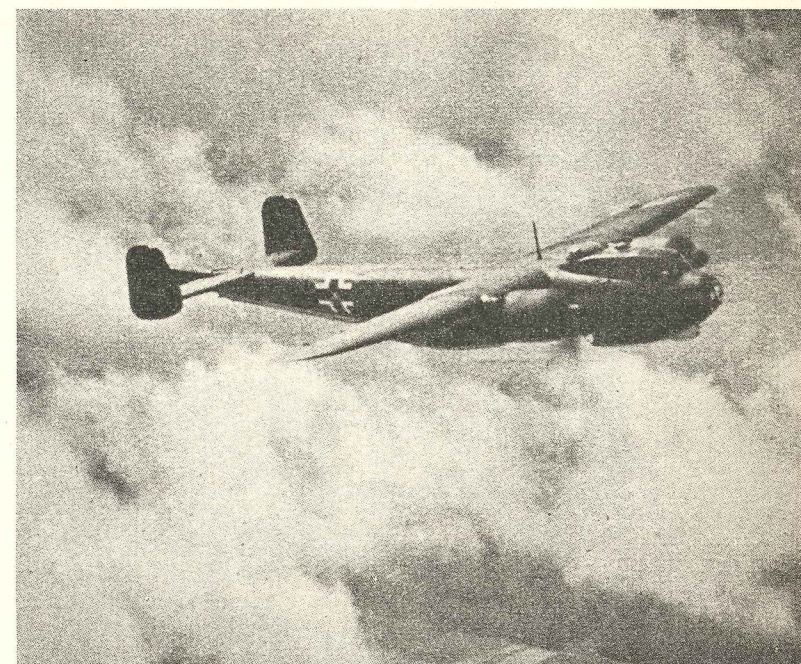
Useimmat Saksan ilma-aseen suorittamat upotukset tapahtuvat kuitenkin aivan Englannin lähivesillä ja satamissa. Tämän toiminnan tekee mahdolliseksi Saksan ilma-aseen mainio *sisälinja-asema*. Tässä yhteydessä lienee paikallaan lyhyesti selostaa mitä sillä samoin kuin sen vastakohdalla *ulkolinja-asemalla*, jolla Englannin ilma-ase taistelee, tarkoitetaan. Sisälinja-asemaan sisältyvät edullisen maantieteellisen aseman luomat lyhyet, turvalliset yhteydet, joilla on suuri sekä taktillinen että strateginen merkitys. Ne tekevät mahdolliseksi ilmasodan hyökkäys- tai tarvittaessa puolustuksen painopisteen nopean siirtämisen kulloinkin tarvittavaan rintaman kohtaan. Samoin on koko ilma-aseen huolto tehokkaammin ja turvallisemmin järjestettävissä kuin esim. ulkolinja-aseman omaavan Englannin, jonka huolto ensikädessä on riippuvainen pitkistä, epävarmoista meriyhteyksistä. Saksan lisäksi on esim. Italiassa tyypillinen sisälinja-asema. Ulkolinja-aseman varjopuolet myöntävät englantilaiset avoimesti itsekin suhtautumatta liian optimistisesti liittolaisensa Amerikan valtavaan lentokonerakennusohjelmaan. Niinpä parlamentin sotaministeriön alivaltiosihteeri loordi Croft lausui eräissä puheissaan: «Laivoja täytyy meidän saada, muuten ei yksikään kone saavu joukoillemme.» Tässä yhteydessä juolahtaa useimpien mieleen varmasti ajatus, että voivathan koneet itse lentää meren yli niinkuin osaksi on tapahtunutkin, mutta asia ei ole niin yksinkertainen: Elintärkeä huoltosuoli jää tällöin kokonaan huomioimatta. Esimerkin vuoksi mainittakoon, että saksalaisten asiantuntijoiden laskelmien mukaan tarvitaan sadan hävittäjä- tai tiedustelukoneen ja niiden huoltohenkilöstön ja -kaluston sekä 1000 tonnin polttoaineen (10 pvn arvioitu kulutus) kuljettamaan varovastikin laskien noin 40 000 tonnia laivoja. Samalla tonnistolla voitaisiin vaihtoehtoisesti kuljettaa

50 pommituskonetta ja 1000 kg. pommeja, jotka riittävät 10 päivän käyttöön. Tässä mainitut kone-määrät ovat kuitenkin mitättömän pieniä nykyisen ilmasodan pyörteessä varsinkin, kun otamme huomioon, että koneista tavallisesti vain 1/3 on yhtäaikaa täysin käyttökunnossa. Näin ollen ei Rooseveltin uhkaus 125 000 koneen rakennuttamisesta vuoden 1943 loppuun mennessä ole sen mahdollisesti toteutuessaakaan niin vaarallinen kuin alussa saattoi luulla. Sitäpaitsi ei vastapuolenkaan tehtaissa suinkaan pyörät vastaavana aikana seiso.

Välimeren alue.

Välimeren alueella ja Libyassa on ilmatuiminta molemminpuolin ollut jatkuvasti vilkasta akselivaltojen pysyessä edelleen kuitenkin painostavana puolena. Erikoista huomiota on herättänyt saksalaisten taukoamatton, muhaava Maltan saaren pommittaminen, jonka kautta tämä vahvasti varustettu ja hallitsevan asemansa takia erittäin tärkeä tukikohta on melkein kokonaan menettänyt merkityksensä, vaikkei lienkään vielä kypsä maihinnousulle ja valtaukselle. Joka tapauksessa on Maltan eliminointi varmistanut akselivaltojen kuljetusyhteydet Pohjois-Afrikkaan, joiden katketessa Rommelin armeija olisi ennenpitkää tuhoon tuomittu. Libyassa ovat akselivaltojen ilma-voimat herkeämättä pommitaneet brittien huoltoita ja -keskuksia suorittaen myös tärkeätä ilmatiedustelua tuolla «liikkuvan sodankäynnin» alueella. Pelkästään teknilliseltä kannaltakin katsoen on ilmatuiminta mainitulla rintamalla hyvin vaikeata sillä vihollisen ohella saavat lentäjät taistella jatkuvasti myös suurta kuumuutta ja rajuja hiekkamyrskyjä vastaan.

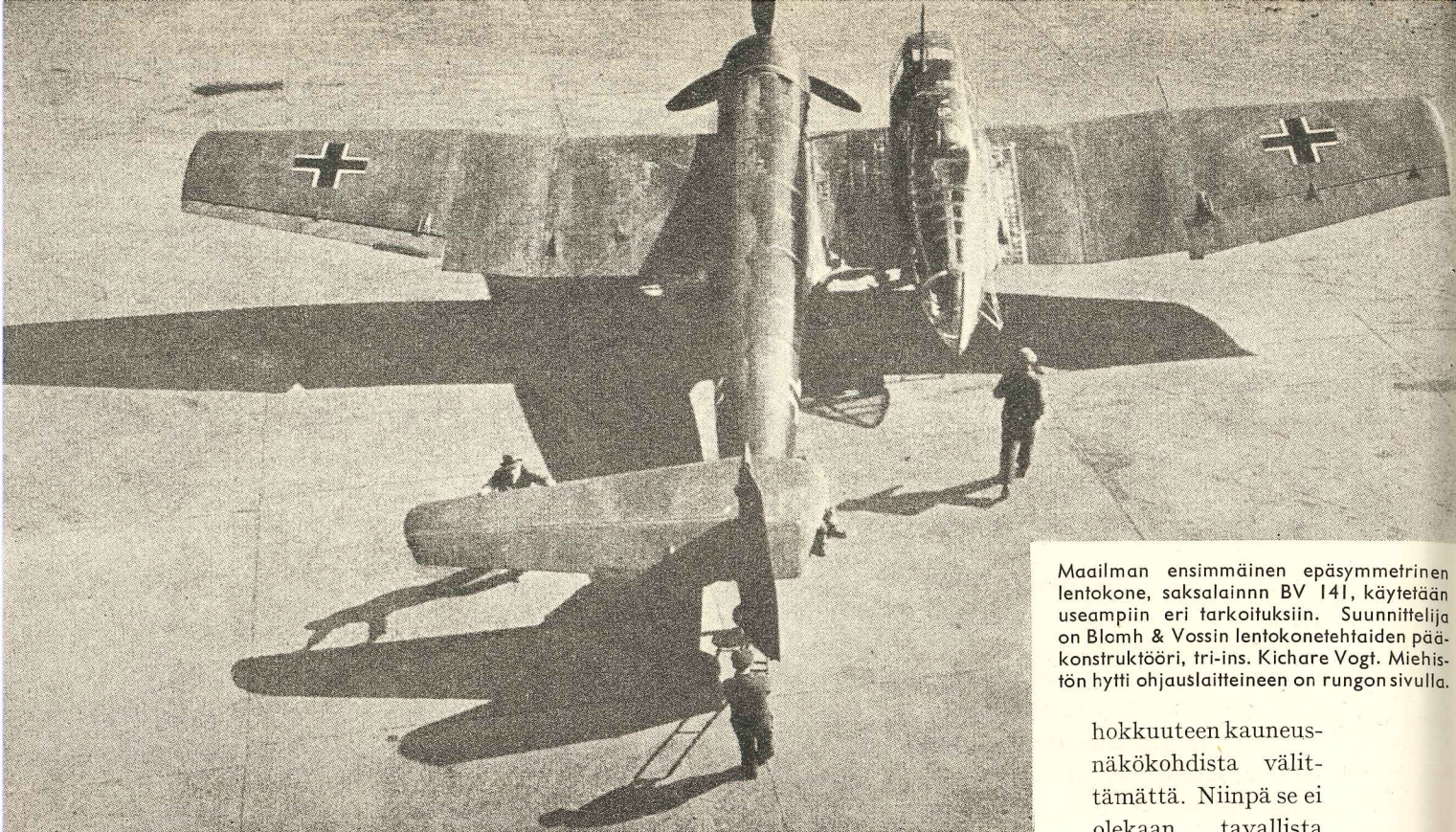
Kuten aikaisemmin jo mainittiin on Italian ilma-aseella tyypillinen sisälinja-asema kaikkine siihen liittyvine etuineen. Muotonsa puolesta muistuttaa Italia tavallaan suurta lentokoneiden tukialustaa, jolta sopii pyrähtää mihin ilmansuuntaan tahansa. Kreikan ja Kreetan valtauksen jälkeen parani akselivaltojen ilmastrateginen asema huomattavasti ja sen mukana myös saavutukset. Niinpä on saksalaiselta taholta hiljattain ilmoitettu akselivaltojen ilmavoimien marraskuun 1941 ja huhtikuun 1942 välisenä aikana tuhonneen yhteensä 1424 englantilaista konetta, mikä osoittaa, ettei tälläkään rintaman osalla ole toimettomina oltu, vaikkei mitään suurempia sotatoimia ole ollutkaan tekeillä.

Uusi saksalainen syöksypommitaja Do 217, Dornier-Werken tuote, on varustettu kahdella BMW-kaksoisähtimöottorilla ja on miltei yhtä nopea kuin uusimmat vihollishävittäjät.

Itärintama.

Itärintaman ilmasodalle on ollut tunnusomaista saksalaisten maasotatoimien tarmokas tukeminen vihollisen hyökkäysryhmittysten ja huoltoteiden jatkuvalla pommittamisella. Päivittäisissä ilmataisteluissa ovat vihollisen tappiot kohonneet keskimäärin 70 koneeseen päivässä. Saksalaisten it. joukkojen tähän verrattuna suhteellisen heikot saavutukset viittaavat siihen, ettei viholliskoneita paljoakaan esiintynyt rintamalinjan saksalaisella puolella, vaan käydään useimmat ilmataistelut vihollismaan yläpuolella, minne saksalaisen it. tykistön vaikutus luonnollisestikaan ei ylety. Sensijaan on sitä menestyksellä käytetty maataisteluihin, varsinkin panssaritorjuntaan, johon erikoisesti raskas it. tykistö on osoittautunut sopivaksi varsinaisten panssariatorjunta-aseitten osoittauduttua liian heikoksi vihollisen suurimpia hv. tyyppisiä vastaan. Tähän viittaa myös saksalaisten siirtyminen uuden, 15 sm:n pst. tykin käyttöön, jonka tuhoisasta vaikutuksesta on kerrottu jo Kertshin niemimaan valtauksen ja Donetsin ankarien torjuntataistelujen yhteydessä, missä venäläiset ovat yhteensä menettäneet noin 400 raskasta ps. vaunuaan. Kertshin niemimaalla kunnostautuivat erikoisesti saksalaiset syöksypommitajat, joita keskitettiin mainitulle «bunkkerikannakselle» enemmän kuin koskaan aikaisemmin

Maailman ensimmäinen epäsymmetrinen lentokone, saksalainen BV 141, käytetään useampiin eri tarkoituksiin. Suunnittelija on Blomh & Vossin lentokonetehaiden pääkonstrukööri, tri-ins. Kichare Vogt. Miehistön hytti ohjauslaitteineen on rungon sivulla.

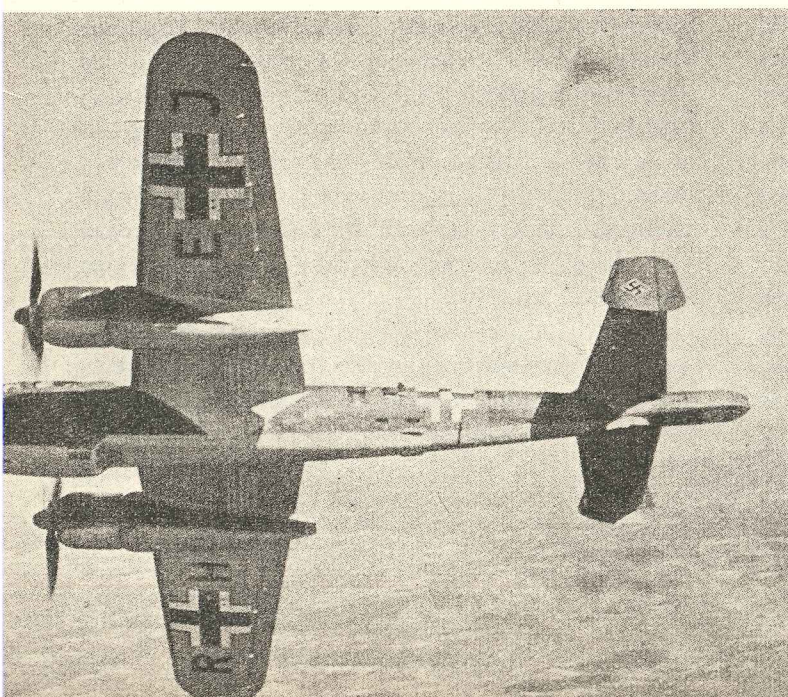
hokkuuteen kauneusnäkökohdista välittämättä. Niinpä se ei olekaan tavallista virtaviivaista tyyppiä vaan tylppänokkainen ja tavallista suuremmalla hevosvoimamäärällä varustettu. Tähänastisten ilmatistelujensa perusteella väitetään sitä ylivoimaiseksi vastustajiinsa verrattuna. BV 141, maailman ensimmäinen epäsymmetrinen kone on ins. tri Vogtin konstruoima ja on se sarjatuotannon alaisena Blom Vossin lentokonetehaissa. Se on varsin oudon näköinen oikeaan tasoon sijoitetun rungon suuntaisen lasihytin takia. Lisäksi on oikea taso vasenta pitempi ja korkeuseräsin taas puolestaan vasemmalle pitempi. Konetta väitetään nopeaksi ja helposti ohjattavaksi. Lasihytti, jonka päät ulottuvat tason reunojen ulkopuolelle tarjoaa hyvät tähytysmahdollisuudet kaikkiin suuntiin, joten kone lienee suunniteltu tavallista nopeammaksi tiedustelukoneeksi. Toivottavasti kuuluu siitä pian tarkempia tietoja.

Heinkel 123 taasen on uusi tehokas maataistelukone, joka on jo toiminnallaan ehtinyt luoda käsitteen »lentävä jalkaväki», jota aikaisemmin tosin on käytetty lännen sotaretken aikana lentokoneilla kuljetettavista iskujoukoista. Kone on hyvin nopea, ketterä ja tulivoimainen sekä ilmeisesti myös hyvin panssaroitu, koskapa se taistelee melkein maanpinnassa alttiina konetuliaseiden tulelle. Sitä on menestyksellä käytetty hyökkäävän jalkaväen sekä tulipesäkkeiden tuhoamiseen.

vastaavan suuruiselle alueelle. Aalto aallon jälkeen paiskasivat ne murskaavan kuormansa bunkkerilinjoin, joiden tiheydestä lentäjät väittivät koituneen sen edun, ettei pommeja juuri pudonnut hukkaan.

Suurta mielenkiintoa ovat herättäneet hiljattain julkisuuteen annetut ennakkotiedot saksalaisten uusista lentokonetyypeistä, joista mainittakoon hävittäjäkone Fokke-Wulff, epäsymmetrinen tiedustelukone BV 141 sekä uusi maataistelukone Heinkel 123. Fokke-Wulff-hävittäjää väitetään maailman nopeimmaksi, joskaan maksiminopeutta ei ole ilmaistu. Koneen rakennuksessa on pyritty mahdollisimman suureen te-

Syöksypommittaja Do 217 altapäin.

Pommikoneet hyökkäyslennolla vihollisalueella.

Parhailtaan keskittyvät Saksan ilmavoimat suurella jännityksellä odotettuun keväthyökkäykseen, jonka yhteydessä ne varmasti saavat julistaa ehkä kaikkien aikojen suurimman hyökkäyksen avatuksi.

Kaukoitää.

Kaukoidässä, missä taistellaan pitkillä etäisyyksillä, on ilma-aseella jatkuvasti ollut suuri merkitys sotatoimien kehityksessä. Japanin lentoase, jota sen vastustajat ennen sotaa kertakaikkiaan väheksyivät niin lukumäärään kuin laatuun nähden on molemmissa suhteissa täysin vapauttanut vastustajansa harhaluuloistaan. Viimeksi Korallimeren meritaistelussa antoivat »kuolemanlentäjät» jälleen osoituksen kansansa vertaansa vailla olevasta rohkeudesta ja uhrautuvaisuudesta tuhoamalla vihollisen laivoja »suoralla suuntauksella». Amerikkalaisten lentokonetukialusten sekä noin 240 lentokoneen menetys oli korvaamaton tappio avaten osaltaan tietä Austraaliaan. Toinen upotetuista tukialuksista »Saratoga» oli laatuaan maailman suurin ja sen sisarlaiva »Lexington» tuhoutui jo sodan alkaessa. Hiljattain japanilaiset tekivät tähän asti ankarimman ilmahyökkäyksen Uuden-Guinean eteläosassa sijaitsevaan tärkeään Port Moresbyn laivastotukikohtaan viitaten mahdollisesti uusien suurién sotatoimien alkavan mainitulla suunnalla ylikansoitettuna Japanin taistellessa itselleen pääsyä »tyhjään maanosaan».

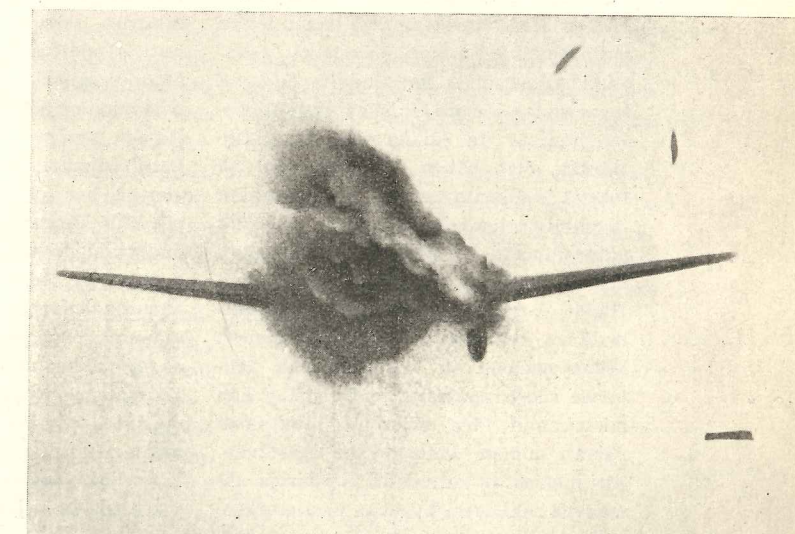
Amerikkalaisten ilmavoimien suorituksista on suurin sensatio huhtikuussa suoritettu Tokion pommitus ei niinkään tulostensa vaan moraalisen vaikutuksensa

vuoksi. Hyökkäyksen arvellaan tapahtuneen emä-laivoilta käsin, mutta puhutaan myös »lentävistä linnoituksista», jotka olisivat toimineet kiinalaisilta lentokentiltä käsin. Joka tapauksessa osoittaa hyökkäyksen jääminen toistaiseksi ainoaksi, että se oli tarkoitettu etupäässä liittovaltojen masentuneen mielialan kohentamiseksi, koska heillä ei tähän astisista sotatoimista juuri liikoja ilonaiheita ole ollut tarjottavana.

Kesän, ilma-aseen parhaimman toimintakauden koittaessa voidaan varsinkin Euroopan rintamalla odottaa molemmin puolin yhä kiihtyvää ilmatointaa taistelevien suurvaltojen keskittyessä kaikkien aikojen valtavimpaan voimienmittelyyn — ratkaisutaisteluun.

Gamma.

Hävittäjän matkan pää.

Se ei ollut ensimmäinen retki vihollisen selustaan, jolta vänrikki Paltion partio varhaisena kevääna palasi. Tosin se oli partion johtajan tähänastisista raskain. Ei niinkään suuresti ruumiillisten ponnistusten vuoksi, kuin sen henkisen kuorman takia, jota hän tämän partioetken aikana oli saanut kantaa. Partionjohtajan sielullinen rasitus ei joutunut siitä, että hänellä nyt kuten joskus aikaisemmin, olisi ollut tappioita, vaan aiheutui se kokonaan hänen yksilöllisistä asioistaan.

Juuri partioon lähdön hetkellä hän, vänrikki Paltio, oli saanut vaimoltaan kirjeen, jossa kerrottiin, että hänen pikku tyttärensä, kaksivuotias Leila oli vakavasti sairastunut; kotiseudulla liikkuva lavantautiepidemia oli iskeytynyt myöskin häneen. Ja vaikka vänrikki Paltio tiesikin, että hänen vaimonsa Siiri oli tekevä kaikkensa perheen ainoan lapsen ja yhteisen lemmikin hyväksi, jäi häntä painostamaan se seikka, että sittenkin voisi tapahtua pahinta, mitä odottaa voi. Hänen velvollisuudentuntonsa ja sotilaallinen ryhtinsä esti häntä kuitenkin kieltäytymästä jo vastaanotetun tehtävän suorittamisesta, jonka sijaan hän mieluummin olisi halunnut muutaman päivän loman kuin viikon kestävän, äärimmäisiä ponnistuksia ja vaaroja uhmaavaa rohkeutta kysyvän partioetken.

Majapaikkaan palattuaan vänrikki Paltio huolehti ensimmäiseksi siitä, että hänen miehensä ja alijohtajansa saivat pitkästä aikaa lämpimän aterian ja kuumaa juotavaa ja että miehistö asetui ansaitsemaansa lepoon korsuihinsa. Itse hän ei erikoisemmin välittänyt sen paremmin ruoasta kuin juomastakaan ja lepokin tuntui tarpeettomalta.

Komentokorsuun ehdittyään hän ryhtyi laatimaan ilmoitusta retkellään tekemiensä muistiinpanojen ja mieleenpainamisiensa perusteella. Saatuaan kertomuksensa valmiiksi hän herätteli komppaniansa päällikön, jolle teki ilmoituksensa sekä suullisesti että kirjallisesti. Todettuaan, että tehtävä oli loppuun suoritettu, ja otettuaan vastaan komppanianpäällikön miehekkään kiitoksen hyvin suoritetusta tehtävästä, Paltio kiirehti omalle lavitsalleen, jonka viereen hän oli siirtänyt äsken korsupöydällä kärynneen myrskylyhdyn. Sen puolittain savuttuneen lasin läpi tunkautuvassa himmeässä valaistuksessa hän alkoi syventyä partioetken aikana saapuneeseen posttiin. Lähetystyksiä oli useampiakin, mutta vain kaksi kotoa saapunutta kirjettä kiinnosti häntä siinä määrin, että hän vaivautui ne lukemaan.

Ensiksi vänrikki Paltio avasi viimeiseksi tulleen kirjeen, josta tiesi saavansa

HEIKKI RISTILÄ:

SILMÄT

tuoreimmat tiedot. Siinä mainittiin aikaisemmasta postista ja valitettiin, ettei mitään vastausta ollut isältä saapunut, vaikka tilanne oli kotona varsin tukala. Nyt potilaan — pikku Eilan — tila oli kuitenkin parempi, mutta isää toivottiin joka tapauksessa lomalle. Olisihan se virkistävää sekä sairaalle itselleen että myös lapsen äidille, joka oli saanut viettää monia unettomia öitä sairaan vuoteen vierellä. Tutustuttuaan vielä kotoa aikaisemmin postitetun kirjeen sisältöön, vänrikki Paltio heittäytyi lavitsalleen hyvin tietoisena siitä, ettei uni häntä tänä aamuvarhaisena enää saavuta. Mutta saisivathan pitkistä hiihtomarsseista rasittuneet jäsenet kuitenkin levätä, vaikka hermoston kuormitus yhä jatkuisikin.

Levottomat mielikuvat alkoivat kiihkeän vaelluksensa vänrikki Paltion aivoissa ja tapahtumat kotona saivat ajatusten askartelussa moninaisia muotoja, jopa aiheetonta väritystäkin. Silmäluomia painoi, mutta uni ei ottanut tullakseen. Lepuuttaakseen silmiään hän sulki ne. Siitä ei kuitenkaan ollut toivottua apua, vaan näky toisensa jälkeen työntyi esiin. Kuin elokuvana kulkivat ohi suhteen syntyminen Siiriin, sodan jo kahdesti katkaisemat onnelliset aviovuodet, Leilan maailmaantulo, joka oli täydellistännyt kaiken sen, mitä kaksi

toisiinsa kiintynyttä, eri sukupuolta edustavaa ihmistä voi elämältä odottaa.

Mutta toisenlaisetkin mielikuvat ottivat väkivaltaisesti paikkansa vänrikki Paltion ajatuksissa. Nuoruudenaikaisten vaellusvuosien joskus tahdittomuuskin hipovat tempaukset palautuivat liiankin selvinä esiin. Vapautuakseen niiden aiheuttamasta kiusallisesta tunteesta hän avasi silmänsä ja koetti kaikin voimin palata ajatuksiinsa kotiin ja siellä ankaran taudin kanssa kamppailevien, hänelle maailmassa kaikkein rakkaimpien pariin.

Ponnistelut olivat kuitenkin turhia. Avatuin silmin hänen oli yhä seurattava niitä kuvia, jotka kiusallisina, nyt korsun savun harmaantamaan kattoon piirtyvinä kulkivat ohi. Kuin varjokuvina silmäpari toisensa jälkeen kuvastuivat katosta. Hän koetti sovittaa niitä sekä vaimolleen että tyttärelleen. Mutta aina niissä, vaikka olivatkin olevinaan tuttuja, ilmeni jokin peräti vieras piirre. Näistä piinaavista harhakuvista kiusaantuneena ja niistä vapautuakseen vänrikki Paltio sulki jälleen silmänsä. Ja ihme tapahtui: vieraat silmäparit katosivat, mutta tilalle ilmestyi entistä selvempänä kirkas, kyynelöitynyt silmäpari. Ne olivat tutut ja rakkaat. Ne olivat hänen tyttärensä Eilan silmät. Ne olivat täsmälleen sellaiset, millaisina hän oli ne viimeksi nähnyt. Se tapahtui useita viikkoja sitten hänen lähtiessään paluumatkalle lomaltaan. Ja se oli ensimmäinen kerta, kun Eila oli itkenyt isän hyvästä hänelle heittäessä.

Niin. Silmät olivat samanlaiset ja kyynelöt valuiivat niistä yhtä vuolainakin silloinkin. Mutta yhä selventyvät kasvot eivät olleet itkun vääristämät kuten silloin. Nyt niillä karehti lapsen onnellinen hymy. Ja se hymy teki isänkin onnelliseksi. Sillä isä uskoi, että nyt hänen lapsellaan oli jälleen hyvä olla. Sen täytyi merkitä sitä.

*

Komentokorsun puhelin soi. Se keskeytti vänrikki Paltion onnelliset ajatukset kodista, vaimosta ja lapsesta, joka hänen käsityksensä mukaan oli voittanut taudin vallan.

Päivystäjä vastasi puhelimeen. Saamansa käskyn perusteella hän saapui vänrikki Paltion luo ja nykäisi häntä varovasti hihasta herättääkseen. Sillä hän luuli ja piti luonnollisena, että äsken partiosta palannut mies nukkuu sikeästi.

Ällistykseen päivystäjä kuitenkin havaitsi, että herätettävää ei tarvinnutkaan herättää, vaan että vänrikki Paltio yhä oli valveilla, vaikka kello oli jo ehtinyt lähemmäksi yhdeksää.

Odottamatta päivystäjältä enempiä selityksiä vänrikki Paltio meni puheliin. Pataljoonan komentajan adjutantti siellä soitti ja ilmoitti, että hänen olisi klo 11—12 välillä saavuttava pataljoonan komentajan puolelle.

Palaamatta enää vuoteelleen vänrikki Paltio ryhtyi kirjoittamaan loma-anomusta, jonka liitteeksi hän päätti panna kotoa viimeksi saamansa kirjeen. Sillä hän tiesi, että näin toiminnan aikana ei lomaa syyttä suotta annettu, vaikka mies mitenkin olisi kunnostautunut. Saatuaan paperinsa kuntoon hän ryhtyi siistiymään, sillä partioetken aikana pitkäksi venynyt parransänki oli ajettava pois ja retkillä rähjäntyneet varusteetkin kaipasivat myös kohennusta, ennenkuin voi esittäytyä oman yksikön päällikköä korkeammille esimiehille. Se oli vänrikki Paltion henkilökohtainen käsitys sotilaallisesta esiintymisestä. Ja vielä oli saatava jotakin tyydykettä murisevalle vatsalle, joka aikaisemmin aamulla itsepäntäisesti oli kieltäytynyt vastaanottamasta mitään ravintoa.

Täsmälleen klo 11 saapui vänrikki Paltio pataljoonan komentajan koosuun. Sinne jo saapuneen kirjallisen raporttinsa lisäksi hän antoi esimiehelleen ly-

hyen suullisen selostuksen toiminnastaan partion johtajana. Sen tehtyä hän aikoi esittää loma-anomuksensa, mutta pataljoonan komentaja keskeytti hänet ilmoittamalla, että koska hän, vänrikki Paltio, lyhyen ajan kuluessa oli tehnyt kaksi, vihollisen selustaan ulottunutta onnistunutta partiomatkaa, niin oli hänelle pataljoonan taholta esitetty myönnettäväksi kahden viikon loma, joka parhailaan oli rykmentin komentajan ratkaisutavana. Oli vain odotettava jonkin aikaa rykmentistä tulevaa vastausta, muuten olivat paperit jo kunnossa.

Pataljoonan komentokorsun nurkassa oli radio viritettynä kotimaan lähetystä varten. Kun vänrikki Paltio ei viikkoon ollut kuullut mitään sen paremmin kotimaan kuin ulkomaankaan tapahtumista, istuutui hän radion ääreen odottelemaan rykmentinkomentajan ratkaisua loma-asiaansa.

'Huomio! Huomio! Täällä Lahti. Asemiestiedoituksia.' kuuluttaja selosti. Ja jatkoi: — Vänrikki Veikko Paltio, Kpk. 9, 8372, ottakaa kiireesti yhteys kotiinne, tyttärenne Eila on tänä aamuna äkkiä kuollut!

Kuinka bolshevikit kasvattavat lapsista „neuvostoihmisiä“

Muutamia otteita venäläisistä koulukirjoista.

TK-artikkeleissa on joskus mainittu, että pahimpia vihollisiamme taistelussamme Neuvostoliittoa vastaan ovat 15—35 ikävuosien välillä olevat itäisen naapurimaamme kansalaiset, olkootpa he sitten sotilaita tai siviilejä. Tätä väittämää, joka muuten pitää paikkansa, on tietenkin tarkasteltava ensi sijassa kasvatusopilliselta kannalta, ja kun sen olemme tehneet, huomaamme, että vain edellä mainittu toteamus voi olla luonnollinen. Sillä jos kerran ne, jotka muistavat parempiakin aikoja, ovat huomanneet uuden järjestelmän niin kehnoksi, ettei sen eteen kannata rikkaa ristiin panna, niin miksi he silloin tahallaan lisäisivät kurjuuttaan ryhtymällä taistelemaan sellaisen aatteen puolesta, joka jatkuu hiekkalle rakentamista harrastaen ei kuitenkaan kauan menestyisi. Ja kuinka taas lapset, jotka eivät vielä edes käsitä, mitä heille on opetettu, voisivat vihata tai peljätä suomalaista sotilasta. Sen sijaan juuri koulusta päässyt nuoriso, tai bolshevikkien aikana koulun käynyt, jota on aina 35. ikävuoteen saakka, ja joka arvostelee asioita näitten tietojen perusteella, mitä sille koulussa on määrättyjä tarkoituksia silmällä pitäen annettu, ottaa vastaan suomalaisen valloittajan vihamielisesti. Luonnollisesti on myöskin sellaisia poliittisia henkilöitä, joitten elämä ja toimeentulo on ollut neuvostomaassa tavallisen kansalaisen elämää ja toimeentuloa ja he tietenkin pitävät viimeiseen asti kiinni eduistaan. Suuresta maasta riittää tällaisiakin sodan jalkoihin paljon, varsinkin kun venäläiset eivät näytä pitävän väliä siviiliväen siirtämisestä pois taistelualueeseen joutuvilta paikkakunnilta.

Esitän seuraavassa venäläisistä koulukirjoista muutamia otteita, jotka ovat tyypillisiä esimerkkejä siitä, kuinka lapsen sielu turmellaan ja tiedonjanoa ohjataan kommunismin tarkoitusprien hyväksi. Tsaarin ajan Venäjän talonpoikaisväestön kurjuus on ollut erittäin haluttua kuvattavaa kaikissa oppikirjoissa heti ensimmäisillä sivuilla. Lainaamalla venäläisten kirjailijojen teoksista näitä kurjuuskuvauksia on niitä tarkoituksenmukaisesti sijoitettu

Venäläinen valokuva kolmesta lapsesta koulumatkalla. Merkille pantava on lasten vältelevä ja arka katse sekä ryysyinen, köyhä asu.

harjoitusesimerkeiksi, samalla aina rinnan kehuen nykyisiä oloja sekä kuvaten toisten kansojen työläisten elämä vieläkin kehnommaksi. Niinpä esim. »Suomen kielen oppikirjassa», joka on painettu Petroskoissa »Karjalan Valtion Kustannusliikkeessä» 1940 »Karjalan Tieteellisen Kulttuurin Tutkimusinstituutin» toimesta, on heti ensimmäisellä sivulla harjoitus n:o 2:ssa mukaelma P. Päivärinnan »Puutteen Matista»:

»... Saavutin toisenkin matkustajan kuorman. Sen omistaja kävellä taapersi kuormansa jälessä. Minulla oli nyt hyvä tilaisuus lähemmin tarkastella tuota matkustajaa. Hänen hevosesensa oli laiha ja kuormana oli kaksi tynnyriä tervaa. Miehen päällysvaatteet olivat kuluneet ja repaleiset...»

Ja edelleen seuraavalla sivulla Gogolin teoksesta »Kuolleet sielut»:

»...»

Kuules, kuinka monta talonpoikaa minulta on kuollut jälkeen henkikirjoituksen?

Niin, quinkako monta? Kyllähän niitä on kuollut monta.

Mutta kuinka monta?

Kukapa niitä olisi laskenut.

— — —»

Esimerkkejä löytyisi vaikka kuinka paljon, mutta koska tähän ei kuitenkaan voida ottaa kirjojen koko sisältöä, siirrymme toisiin, vaikkapa puna-armeijaa kehuskeleviin esimerkkeihin. Samassa oppikirjassa on sivulla 8 lause Furmanovin »Punaisesta maihinousujoukosta»:

»Sillä aikaa punaiset ratsumiehet tiivistyivät renkaaksi vihollisen tiedusteluryhmän ympärille.»

Ja taas seuraavalla sivulla:

»Paraadi päättyi, mutta kansaa tulvehti vielä kaduilla. Kaikki tervehtivät iloisesti puna-armeijalaisia, paraadin osanottajia. Ohi kulkee jalkaväki. Rummunlyöjä lyö selvästi tahdin, ja taistelijat marsivat reippaasti. Tuolla tulevat rohkeat tiedustelijat sekä pelkäämättömät parashutistit. Jo jyrisevät tankit, lähenevät tykistöosastot. Kaikki taistelijamme kulkevat reippaina, iloisina, varmoin askelin. Kansamme on ylpeä armeijastaan ja auttaa sitä.»

Puna-armeijasta puheen ollen jäljennän vielä yhden esimerkin niinkään samasta kirjasta sivulta 16, jonka harjoitus 27 kuuluu seuraavasti:

»Meidän politiikkamme on rauhan politiikkaa. Mutta rauhallisten suhteiden säilyttäminen kapitalistimaiden kanssa ei riipu vain meistä. Kapitalistit voivat millä hetkellä hyvänsä käydä jälleen aseelliseen hyökkäykseen Neuvostoliittoa vastaan. Me haluamme rauhaa, mutta viholliset pakoittavat meidät sotimaan. Siksi onkin lujitettava Punaisen armeijan voimaa, siksi tuleekin olla valmiit sotimaan.»

Tällaista luettavaa harjoitusesimerkkien muodossa tarjotaan bolshevikkiomaassa koululaisille. Eivätkä nämä esimerkit ole läheskään räikeimpiä. Räikeimmät esimerkit sisältyvät nim. pitkiin kertomuksiin »lahtarien» ja »kapitalistien» »konnamaisuudesta», jo-

Äänislinnasta valloituksen jälkeen. Pelko on kadonnut ja asukkaat hymyilevät luottavaisina valokuvaajalle.

ten niitä ei tilanpuutteen ja lisäksi vielä karkeakielisyytensä tähden voida tässä yhteydessä julkaista. Sellaisia ovat mm. Antikaisen kirjoittamat kuvaukset Kiimasjärven taisteluista ja Pääkönnien kahakasta, joissa ei ole sanoja valittu.

Ennen edellä mainittuja kauhukertomuksia on kuitenkin lapsille annettu muutamia läksyjä ja tehtäviä, joissa ei ole jätetty huomioon ottamatta eräitä psykologisia momentteja, jotka vaistomaisesti ovat ohjanneet lapsen ajatusta määrättyyn suuntaan. Yhtenä esimerkkinä lainaan tähän sanotusta oppikirjasta harjoituksen 15:

»Kirjoittakaa alla olevat sanat aakkosjärjestyksessä.

I. luokka, asia, kirja, ympyrä, pysäkki, onki, maa, työläinen, uljas, isku, johtaja, sanomalehti, riemu, punainen, valo, nuoriso, ääni, lanka, kumina, elämä, öljy.»

Sanat »luokka» ja »asia» ovat sopivasti rinnakkain, niin että lapsi voi lukea ne helposti yhteen: »luokka-asia». Kirjassa nim. myöhemmin mitä raaimmalla tavalla kiihoitetaan luokkavihaan. Edelleen sanat »maa» ja »työläinen» jäävät mieleen »maatyöläisenä», mikä kolhooseissa vallinneen huonon työtehon täh-

den olikin tarpeellista korostaa, varsinkin kun näitten sanojen jälkeen seuraavat »uljas» ja »isku». Sanat »johtaja» ja »sanomalehti» ovat rinnakkain tehtävässä ikäänkuin vakuuttaen jo varhain lapselle, että juuri nämä ovat ne kaksi mahtia, joita hänen tulee seurata myöhemmin läpi bolshevistisen elämänsä. »Riemu» taas esiintyy yhdessä »punaisen» kanssa, ja kun samassa yhteydessä mainitaan »valo», voidaan yhteen menoon sanoa, että »nuorison» on »ääni», ja epäilemättä se nuorison onkin silloin, kun se on omaksunut elämänohjeekseen vain sen, mitä sille näissä kirjoissa on opetettu. Lopuksi vielä sanotaan että »öljy» on »elämää» ja sekin pitää paikkansa, jos kerran elämä on sidottu »punaiseen armeijaan», sillä nykyaikaiselle armeijallehan juuri öljy on elämisen ensimmäinen ehto.

Kuten sanottu, omien olojen kehuminen on näissä oppikirjoissa ylenpalttista. Kaiken muissa maissa vallitsevan kurjuuden vastakohtaksi tuodaan rinnalle ylistäviä kertomuksia suorasanaisesti ja runoasuuisena Neuvostoliiton hyvinvoinnista ja sen kansojen vapaudesta. Hyvin irvokas värssi on mm. seuraavakin sivulla 16 oleva:

»Laaja on mun kotimaani kallis,
metsät, joet, pellot peittää sen.
Maata muuta en mä tiedä lainkaan,
Miss niin vapaana ois ihminen.»

Kaiken itsensäkehumisen jälkeen luottavat kirjan tekijät kuitenkin vielä niin paljon lasten arvostelukyvyn puutteeseen, että uskaltavat lainata eräälle sivulle J. A. Krylovin säkeen:

»Harvoin on sen töillä mitään merkitystä,
joka aina laulaa omaa ylistystä.»

Kun selailee bolshevikkien laatimia koulukirjoja, ei voi olla hämmästyttä sitä julkeutta, jolla kehitysiässä olevien lasten ajatusmaailmaa on johdettu valheen pottäville teille. Edesvastuuttomien raakalaisten säälimättömissä käsissä on koko Neuvostoliiton koululaitos määrätty palvelemaan bolshevismiin inhoittavia aatteita. Edellä esitetyt otteet, jotka eivät ole tarkoitettut miksikään tieteellisiksi tutkielmiksi, antavat vain vähäisen käsityksen siitä todellisesta tilasta, mikä siellä vallitsi.

Heikki Rantala.

Vepsäläispoika Äänislinnasta. Pojan ilme on rohkea ja avoin.
Huom. luistimien omalaatuinen kiinnitystapa.

Saksan soturit iskevät itärintamalla

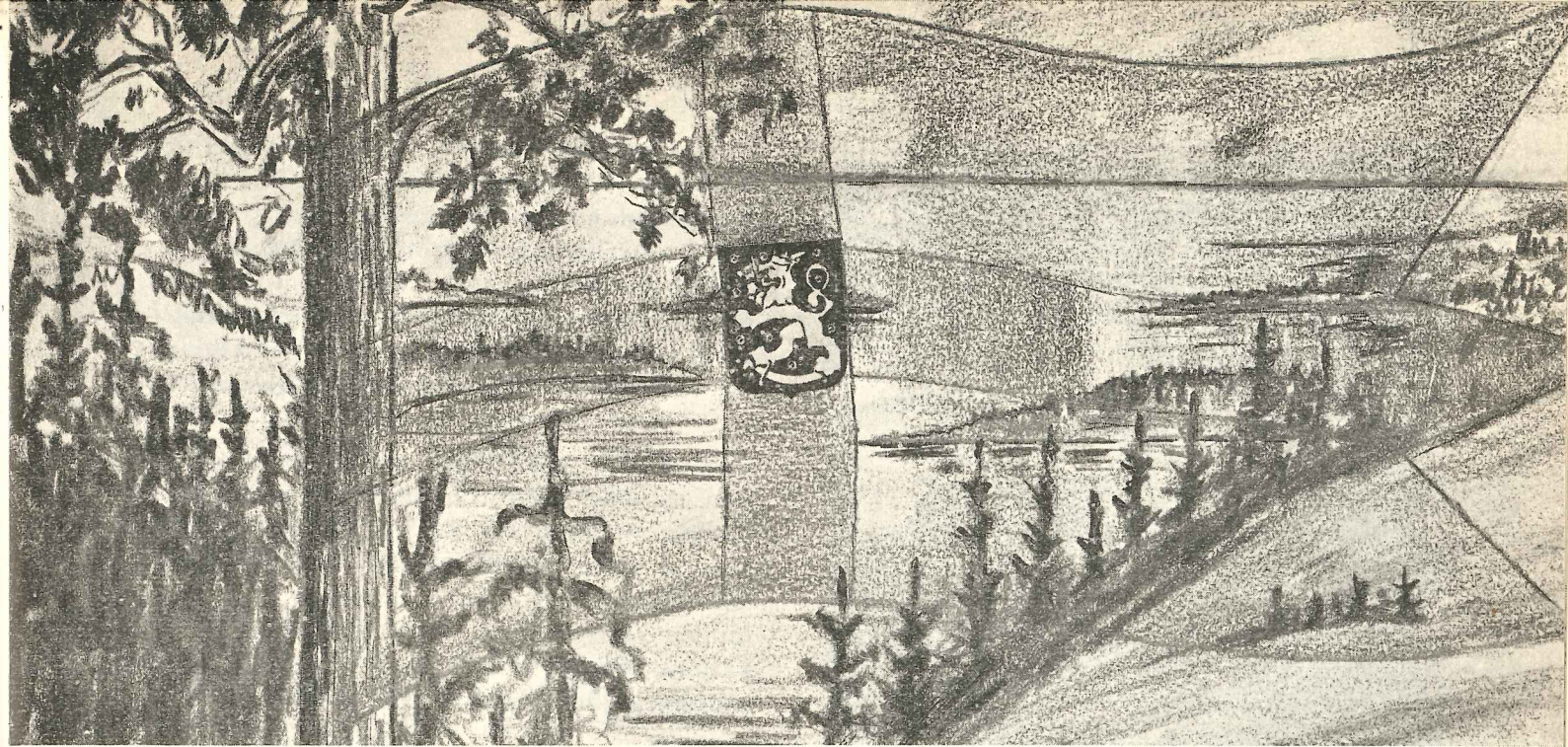
Toimittaja V. J. VATASEN
teokset

Saksan sotureita

ja

Ukrainan valloittaja

esittelevät parikymmentä nykyisen sodan mainehikasta sotilasta. Ilmestyneet OTAVAN kustannuksella.

VAPAUTEMME VIIRI

Kohtalos sun, kansa, kirjoitettiin tähtiin,
aluss' aikain piirsi Kaitsemus sen sinne.
Mit' on tänään nähty, ammuin se jo nähtiin.
Muistot menneet, — huomen haastaa hautoihinne.
Kärsimys ja onni kasvaneet on kahden.
Ain' on aherrettu synnyinmaamme vuoksi,
vapauden tähden sydänhurme juoksi
hiekkään tällä puolen laajan Suomenlahden.

Raskaat kohtalos on, viiri siniristi.
Alhoiss' olet ollut, vaimennettu vaivoin.
Oas usein kansas sielun juuriin pisti,
rannoillesi sousi sorto sotalaivoin.
Laulus, Suomen leivo, kaikui kaihoisasti.
Kesän maa ei meille kyllin vihannoinut.
Vainovirren ääni viiltäen on soinut
ajatuksist' aina hamaan tuntoon asti.

Musta surma kulki, eellä astui viha.
Vainon saapas tallas teitä, vainioita.
Hiiltyi nurmen nukka, autioitui piha,
jäljelle jäi yksin yöhön raunioita.
Mutta säkeneitä syttyi joka puolla,
sydämissä hehkui, lieskat ilmaan nousi.
— Käteen tappara ja toiseen taistojousi!
Paremp' orjan osaa kunnialla kuolla!